

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

Fata cu floarea

Foto: M. Gankin

DIN SUMAR:

- Omul, față de escaladarea accelerării ritmurilor
- Poșta lui Neptun
- Un vis irealizabil
- Timiditatea — o boală?
- Iluzia pe care cu toții o acceptăm
- Pagina de umor,

Deschizând, în 1894, porțile primului cinematograf, Inginerul Louis Lumière, întemeietorul celei de-a șaptea arte, l-a invitat, printre alții, la proiecția inaugurală și pe un cunoscut iluzionist al vremii: un anume Georges Méliès. Cele câteva minute de vizionare l-au zguduit însă atât de puternic pe marele artist de circ, încât „magul” a hotărât pe loc să rupă definitiv cu arena și să se consacre „noului mijloc tehnic de sugestionare”.

În scurt timp Méliès a construit un aparat de filmat care era, în același timp, și aparat de proiecție. Și, cum se întâmplă de multe ori, proas-

pătul inventator a fost ajutat de „majestatea sa hazardul”. Din lipsă de experiență a expus de două ori aceeași peliculă, iar când a dezvoltat-o a avut o nouă confirmare a avariei sale încredere în noua artă. S-a convins anume că se pot face minuni și fără clasicele atribute ale magiei: pase înșelătoare și baghete miraculoase, ci numai filmind pe aceeași peliculă acțiuni deosebite.

Așa a luat naștere filmarea combinată care, apoi, a devenit un procedeu curent în arsenalul artistic și tehnic al cinematografului.

Documentar

Iluzia pe care cu toții o acceptăm

Și totuși cinematograful și-a făcut intrarea în istorie sub cuvântul de ordine: „În cinematografie totul e adevărat, ca în viață”. Pentru orice eventualitate spectatorii se ascundeau sub scaune când pe ecran răsuna împușcături. Ieseau în grabă din sală, „salvându-se” din fața vreunui tren care se repezea amețitor spre ei. Cinematograful era un veșnic izvor de minuni. Numai că minunile nu durează etern. Oferind, de aceea, pentru prima oară postul de operator cinematografic unui suav (soldat francez dintr-un corp de infanterie) Lumière s-a simțit obligat să se scuze față de el: „Este o ocupație fără viitor, ceva de felul meseriei de actor de bilci”.

Dar întemeietorul cinematografului se înșela profund. Ulterior, s-a văzut că invenția sa va avea un viitor strălucit. Mai mult, dintr-un simplu amuzament cinematograful avea să devină curând o artă. Pentru a face ca spectatorii să înțeleagă acel imponderabil prin care opera unui artist se deosebește de înaltația unui meșteșugar, creatorii de filme fac deseori apel la acea caracteristică exclusivă a cinematografului, anume posibilitatea de a reproduce absolut orice situație plăsmuită de imaginație.

Dar dacă așa stau lucrurile, în ce împrejurări se procedează la filmări combinate? Există, se știe, destule situații care se pot filma după natură, fără a apela la machete, mulaje etc. De multe ori se preferă totuși filmarea în studio a unor situații existente în natură. De ce? Se spune că un operator ar fi intrat o dată în craterul unui vulcan în plină erupție. După care a obținut în studio aceleași cadre, mult mai de efect, filmând... un terci în clocot.

Să însemne, însă, asta că cinematograful este de la început până la sfârșit numai o înfinită inducere în eroare? Nu tocmai, răspund specialiștii. Trucurile cinematografice trebuie mai degrabă comparate cu iluziile, iar munca operatorilor cu tehnica iluzionistilor. Dar actorii, nu ne înșeală atunci când iau înfățișarea unor personaje celebre?

Pentru cinematografie nu acest lucru este, însă, esențial. Important e cum se obține iluzia, prin ce mijloace: machiaj, trucuri tehnice etc.

Mări de plumb și nori de sare

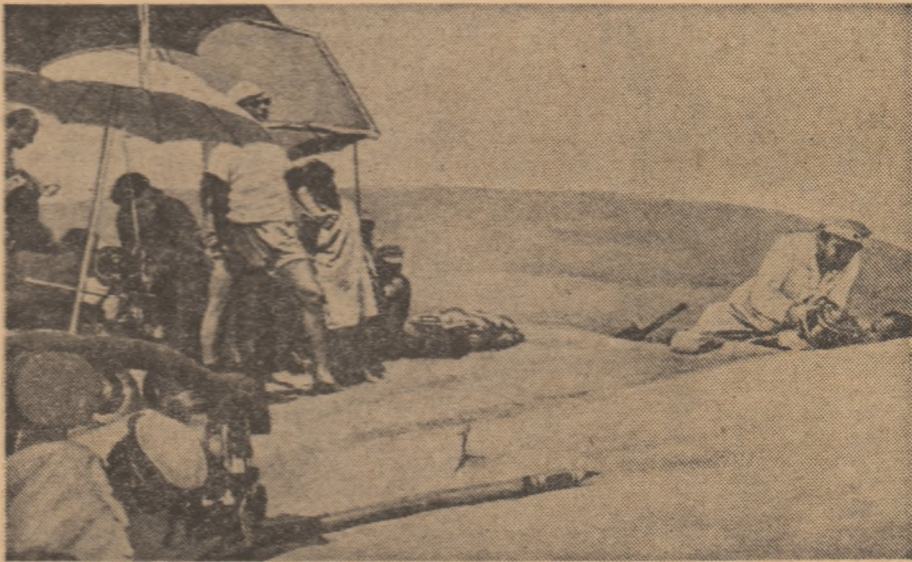
Uneori, în ciuda marilor cheftuiești pe care le implică acest lucru filmele se realizează „pe viu”: la atac pornesc tancuri și avioane adevărate, ard și se năruie case adevărate. Dorind să evoce cât mai veridic evenimentele istorice așa au procedat, de pildă, creatorii filmului „Bătălia pentru Anglia”. Filmarea altei pelicule de război, „Ani-ratul Nahimov” a fost făcută, însă, în cea mai mare parte pe machete; ar fi fost și greu de reconstruit o întreagă flotă de pe vremea războiului Crimeii! În sfârșit, filmele-basm sau filmele realiste cu incendii, avarii, calamități naturale ar fi de-a dreptul de neconceput fără trucuri. Așa se face, prin urmare, că regizorii și actorii se văd de multe ori plasați într-un univers straniu, ireal, de imitații și modele.

Focul, apa, aerul sunt elemente naturale cunoscute de cînd lumea. Pe platourile de filmare ele iau însă forme neobișnuite. Marea de sub macheta unei nave ar părea de plumb. Valorile și spuma trebuie create cu ajutorul unei presiuni convenabile. Dar focul? Urișele limbi de foc se realizează, cum se spune, mai întâi în mintea regizorilor. Și până și aerul este pe platou înșelător: spațiile mici nu dau senzația depărtării. De aceea apa înlocuiește aerul, iar norii sunt confecționați din nitrat de argint și sare.

Ce rol joacă însă în acest amalgam „mărit”? Cum poate el, fiindcă vie, să-și desfășoare talentele în această ambianță? De cele mai multe ori regizorii procedează așa: filmează mai întâi fundalul (artificial sau real), după care

„introduc” în fața unui ecran actorul. Acesta din urmă apare astfel, fără a părăsi studioul, pe fundalul unui munte, pe o buză de prăpastie sau în vecinătatea unui vulcan. Este așa-numita rear projection, adică retroproiecție. Dar oricît de bine ar fi suprapuse planurile, uneori se întâmplă totuși ca actorul și fundalul să apară despărțit. Căci condițiile de filmare nu sînt de fel simplu: se lucrează exclusiv cu lumină laterală pentru a evita umbrele de pe ecran.

Retroproiecția este bună însă numai dacă acțiunea principală se desfășoară în prim plan, iar fundalul este utilizat doar ca ambianță. Eroul filmului stă

Pentru spectatori, eroul filmului, acoperit pînă la gît de nisipul încins al pustiei, suferă cumplit de sete; în realitate, însă, el este instalat destul de comod într-o groapă săpată în nisip, iar un ceainic cu apă rece îi dă, din cînd în cînd, puterea să... reziste.

de pildă, la fereastra unui tren iar prin fața lui se perindă păduri, sate, orașe...

Un alt truc tradițional se întemeiază pe iluzia descrisă atât de bine de Edgar Poe în povestirea „Sfinxul”. Pe o invizibilă pinză de păianjen plasată între erou și fereastră se deplasează un fluture „cap de mort”. Pentru privitor acesta apare ca un monstru pe virful unei coline depărtate.

Dar iată și modalitatea practică a realizării unui truc. Un grup de soldați voinici trebuie suprapuși pe macheta unui tanc. Actorii sînt plasați pe o platformă, cit mai departe de obiectiv, iar tancul, chiar în fața obiectivului. Cameraii și modelul se deplasează în așa fel, încît pe peliculă totul pare un întreg. Sau să ne imaginăm că trebuie sugerată inundarea unui vechi oraș italian. Pentru a realiza această scenă operatorul plasează în fața aparatului fotografiei, pe sticlă, de case, poduri, catedrale, iar dincolo de el un acvariu cu machete de case și, în sfîrșit, într-un plan mai depărtat actorii. În scena astfel filmată, orașul apare inundat, iar oamenii încearcă să se salveze refugiindu-se pe acoperișurile caselor.

Evident, toate acestea sînt înfinit mai simple decît filmarea aceluiași situații în natură. Procedeele, adică plasarea obiectului de filmat la diverse distanțe de aparat, permite, de pildă, și transformarea actorilor, chiar a celor mai înalți, în pitici. Ca în serialul pentru televiziune „Planeta gigantilor”.

Tot la trucaje apelează cinematograful și atunci cînd se filmează scene care ar pune în primejdie viața actorilor. Căci una e, de pildă, a obliga un șofer să conducă mașina tot mai aproape de marginea unei prăpastii pînă cînd roțile rămîn suspendate în aer și cu totul alta e a plasa calm mașina într-o astfel de poziție, a o da înapoi, iar pelicula astfel filmată să fie derulată. Se cere numai montarea cu multă grijă a fiecărui cadru.

Cele mai mari dificultăți le implică filmarea exploziilor, catastrofelor, avariilor. În aceste cazuri nu există nici un fel de rețete, deși mulți regizori,

mai ales din occident, le filmează exclusiv pe viu. De multe ori astfel de scene trebuie repetate dar o mașină nu poate fi sfărîmată decît o dată...

Cele mai izbutite prăbușiri și explozii trebuie minuțios pregătite. De aceea se utilizează cele mai diverse procedee. Bucățele de „munte” sînt, de pildă, lipite între ele și plasate apoi într-un acvariu. Cînd începe filmarea se adaugă în apă o substanță care anulează liantul. Filmarea accidentelor aviatice și de automobil concentrează, în schimb, atenția asupra planurilor de mijloc. Nu-i greu de cionnit două mașini, nu-i complicat de arătat și pasagerii înainte și după catastrofă. Dar

actorul sînt filmate separat, dar pe o unică peliculă dublă, încît pe pelicula de fond apare rătăcind o siluetă neagră — „masca”. La o expunere repetată a peliculei, această „mască” acoperă exact imaginea încă nedezvoltată, iar pe porțiunea de cadru rămasă goală se fixează ceea ce indică scenariul. Suprapunerea „părților componente” este absolută. Deși atît actorul, cît și fondul se filmează pe viu și sînt prin urmare originale, nu duplicate, ca în retroproiecție.

Cum se filmează, însă, scenele cu împușcături, răniți, morți? Puștile trag cu aer comprimat și fum sau cu dopuri de cîlți și gelatină. Există deci fum, foc, sunet, numai împușcături nu, dar nici nu trebuie căci atenția e concentrată asupra efectului „împușcături”. Uneori puștile sînt încărcate și cu zdrobitură de marmură: lovind apa sau un perete, această încărcătură stîrnete stropi sau improașcă zăgrăveala. Iar cînd e nevoie de o rafală pe o pantă, în locul respectiv se sapă crătere minuscule în care se îngroapă mici încărcături de exploziv. Evident, totul e mascat. În momentul „rafalei”, încărcăturile sînt declanșate de un curent electric în ordinea cerută de scenariu. Aceleași încărcături, de fel primejdioase, sînt utilizate și pentru rănirea sau omorîrea eroilor pe cîmpul de bătaie. Un mic glonte, îmbrăcat pentru siguranță într-o capsulă metalică și acoperit cu un strat de piele este cusut de cămașă. Două firicele subțiri de sîrmă sînt legate de o baterie fixată în centură. În vecinătatea gîoanțelor se află și o bășicuță cu „singe”. Cînd se declanșează împușcătura, se face contactul electric, și, în urma „exploziei”, de sub cămașă apare o diră de fum și în același timp țîșnește „singele”.

În filmele de epocă săgețile și sulițele se înfig în scuturi dintr-un lemn special care îmbracă trupul eroului. Cînd eroul este învins în luptă corp la corp, el este apărut de un scut de plastic, iar pentru a sugera înfigerea unui cuțit în inimă se face apel la un procedeu utilizat în circ: un cuțit flexibil.

În cinematografia occidentală se abuzează de scene cu bătaie, căderi, avarii și toate consecințele lor. Cînd Fantomas, de pildă, încearcă să scape de urmăritori împrăștiindu pe șosea ulei, cei din urmă sînt aruncați într-un șanț, umplut pentru amortizarea căderii cu cutii moi. În alte filme, pentru asemenea scene dificile se apelează la cascadori. Dar aceștia, deși foarte bine antrenați, își riscă uneori viața. Dublura vedetei franceze Brigitte Bardot în scena lansării cu parașuta din filmul „Babette pleacă la război” a aterizat, de pildă, pe un aparat de iluminat foarte încins.

În general, însă, cinematografia modernă tinde să utilizeze mai ales trucuri care să nu prezinte nici un fel de riscuri pentru viața actorilor.

Masca rătăcitoare

Tehnica cinematografică are de soluționat două probleme fundamentale: să ușureze munca actorilor și să redea, prin procedee speciale, ceea ce este imposibil de realizat în natură. Arsenalul acestor procedee este mereu îmbogățit. Într-un film, eroul principal se urcă pe un cablu pînă în virful unei stînci abrupte. Repetarea unei asemenea scene în realitate, și nu o singură dată, este și dificilă, și primejdioasă. De aceea regizorul îl plasează pe actor pe o stîncă aproape orizontală, iar înclinația o dă aparatul. Singura grijă a operatorului este să nu filmeze norii. Să ne imaginăm, însă, că e nevoie de un cadru în care eroul este suspendat deasupra unei prăpastii și că tragismul situației trebuie redat nu numai prin broboanele de sudoare de pe fața actorului, ci și de groaza întipărită în ochii celor care o urmăresc de jos. Regizorul se întreabă cum să-l facă pe spectator să creadă în veridicitatea scenei? Să o filmeze pe viu? Din fericele arsenalul cinematografului modern cunoaște un procedeu de redare și a unor asemenea situații. Este procedeu denumit „masca rătăcitoare”.

Mediul în care acționează eroul și

A. Alexandrov

documentar.

documentar docum

mentar documentar du

documentar document

mentar documentar docu

mentar documentar docum

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității
calitatea actualității

LA ORDINEA ZILEI

Formarea specialiștilor

Ziarul „Trud“ din Moscova a publicat recent un interesant articol despre formarea specialiștilor de mare calificare. Semnat de V. Eliutin, ministrul învățământului superior și mediu de specialitate din U.R.S.S., articolul semnalează că în momentul de față institutele sovietice de învățământ superior cuprind 312 000 de profesori și alte cadre didactice, dintre care 12 000 de doctori și 112 000 de candidați în științe.

Numai în cursul ultimului cincinal au fost formați 7 200 000 de specialiști, dintre care 2 600 000 în învățământul superior, încât 65 de înși la mia de salariați din economia națională sînt acum absolvenți de școli superioare.

În cincinalul actualmente în plină desfășurare, deci între 1971—1975, alți nouă milioane de sovietici vor dobîndi o instrucție superioară sau medie de specialitate. Evident, importantă nu este însă numai cantitatea, ci calitatea. Iar în ultimii ani se observă, după cum arată autorul articolului, o substanțială îmbunătățire în formarea specialiștilor. „Schimbarea nu rezidă în noua denumire a disciplinelor, ci în noul conținut, calitativ altul, al cursurilor predăte. S-a discutat mult dacă absolventul unui institut tehnic, de exemplu, trebuie să fie numai specialist într-un anumit domeniu sau un inginer cu vaste cu-

In actualul cincinal, alte nouă milioane de specialiști...

noștințe, cu o temeinică erudiție. În ce mă privește, nu cred totuși că cele două concepții trebuie opuse una-alteia. Cine posedă o instrucție universitară are o formație științifică generală destul de largă, ceea ce nu-l împiedică de fel, ci dimpotrivă, să aibă și o profundă specializare în cutare sau cutare

SUB FLAMURA PARTIDULUI

Istoria poporului nostru a consemnat admirabile fapte de vitejie, de eroism, de demnitate. Greu încercați în cursul veacurilor, oamenii acestui pămînt au găsit mereu în ei resurse spre a birui vitregia vremurilor și a se ridica deasupra împrejurărilor potrivnice.

Nici unul din evenimentele capitale care au ilustrat filele cronicilor străbune nu a întrecut însă prin însemnătatea consecințelor, prin perspectivele înnoitoare pe care le-a deschis țării și poporului ivirea pe primul plan al istoriei noastre a celei mai consecvent revoluționare forțe politice: partidul comunistilor din România. Mulțumită partidului, lupta pentru libertate, pentru justiție socială a dobîndit o uriașă forță, care a măturat pentru vecie de pe fața pămîntului românesc stîhiile inegurate ale trecutului.

Zilele acestea am sărbătorit a 28-a aniversare a celui neuitat 23 August 1944, act de mare curaj și înțelepciune politică cînd sub conducerea glorioasă a partidului comunistilor, poporul nostru a sfărîmat cătușele fascismului și a înscris în istorie începutul unui nou Ev. Căci anii care au trecut de atunci au marcat cele mai profunde prefaceri petrecute vreodată în evoluția societății românești.

În asemenea momente e bine să ne ducem poate clipă cu gîndul în trecut și să ne amintim cum arăta România de pînă la 23 August 1944 — o țară vlăguită, adusă de guvernanți netrebnci pe marginea prăpastiei, sacrificată în numele unor interese străine, vrăjmașe nouă. Și apoi să ne întoarcem însenați privirile spre realitățile noastre de astăzi, cînd avem înaintea noastră tabloul unor transformări uluitoare, cînd întreaga față a țării s-a schimbat radical, și o dată cu dînsa și oamenii ei, cînd peste hotare se vorbește cu admirație de miracolul românesc.

În felul acesta înțelegem parcă și mai bine ce a însemnat, ce înseamnă conducerea de către partid și în ce măsură a fost, cu orice prilej, determinată unitatea de nezdruccinat dintre partid și popor, forță inepuizabilă, grație căreia năzuințele noastre se preschimbă în fapte, iar visurile în realități palpabile.

Hotărîrile recentei Conferințe Naționale a Partidului au întărit cu noi și mărește sensuri semnificația evenimentelor cruciale de acum 28 de ani și de aceea 23 August de anul acesta ne-a părut și mai luminos și mai bogat, intrucît și perspectivele pe care le deschide sînt mai vaste, mai însuflețitoare.

Moscova este port la cinci mări. In fotografia noastră, gara fluvială Severniî. Foto: A.P.N.

domeniu. Astăzi nu se mai poate spune că bun va fi specialistul care a asimilat o cantitate enormă de cunoștințe practice, intrucît acestea își pierd repede din valoarea lor, pe măsura dezvoltării științei și a tehnicii. În învățămînt nu trebuie să se predea prea mult material de informație. Principala misiune e de a da o formație generală îndestulătoare și o vastă bază teoretică.

Pe de altă parte, este evident că orientarea profesională capătă o importanță tot mai mare în toate țările. De multe ori, tinerii își mai aleg încă viitoarele profesii după aparențe, după criteriul exterioare. De aceea autorul articolului citat preconizează o informare mult mai amplă a tinerilor, pentru ca ei să fie ajutați să aleagă realmente în cunoștință de cauză.

AUTOMOBILE

Approape supersonice

Nu au trecut prea mulți ani de cînd motorul cu reacție și-a făcut intrarea în aviație. Pe lângă avioanele aflate acum în circulație, el va echipa și avioanele supersonice ai căror pasageri vor putea lua cina la Moscova și vor ajunge la New York în aceeași zi la... prînz. Mai mult, motorul cu reacție a început să fie instalat și în automobile care, grație lui, depășesc toate recordurile de viteză socotite posibile. Căci cine-și putea imagina o viteză orară de 968 km — recordul mondial stabilit cu un automobil de curse? Pentru a ajunge la ea trebuie însumate viteza împunătorului avion IL-62 (înzestrat tot cu motoare cu reacție) și a unui tren

care se respectă. Și asta pe sol și pe patru roți!

Dar și acest record urmează să fie răsturnat în curînd. Cel puțin așa și-au propus constructorii și cercetătorii de la Institutul automobilului din Harkov (HADI). Ţelul lor este o viteză de 1 000 km oră. Automobilul cu care vor s-o atingă seamănă de altfel mai degrabă a avion cu reacție decît a automobil. HADI 9, al cărui proiect este în curs de execuție, va avea o lungime de 10 m, o înălțime de 1.1—1.2 m și un motor de 5 000 CP. Greutatea la pornire — 3 000 kg. Ca și predecesorii săi, HADI 2, 3, 5 și 7, va fi construit de un colectiv experimentat în frunte cu binecunoscutul constructor și pilot de curse Vladimir Nikitin. „Familia“ HADI are la activul ei 32 de recorduri unionale, din care 9 sînt superioare recordului mondial.

Evident, cercetările nu au în vedere numai crearea unui automobil de curse, ci, mai ales, obținerea unor date asupra comportării automobilului și motorului la viteze extreme, date care vor servi apoi în construcția unor autoturisme de serie. Căci, aparent lipsite de rost, vitezele mari contribuie în realitate la securitatea și eficacitatea automobilelor cu care circulă în fiecare zi milioane de oameni.

CE SE DISCUTĂ

Tunel... între Scylla și Charybda

Strîmtoarea Messina, zonă cu intenșă navigație maritimă, este în același

timp o piedică în calea comunicațiilor între partea continentală a Italiei și Sicilia. De multă vreme se preconiza, de aceea, construirea unui „pod“ care să lege, pentru început, orașele Reggio di Calabria și Messina, principalele porturi din această zonă.

Realizarea acestei legături s-ar fi lovit, însă, de mari dificultăți atît sub aspectul construcției ei, cit și al exploatarei ulterioare. Într-adevăr în locul cel mai îngust strîmtoarea are o lărgime de 3 700 de metri și o adîncime de 240 metri. Fluxul și refluxul dau naștere la curenți puternici, cu viteze de pînă la 20 kilometri pe oră — care au generat se pare și legenda despre Scylla și Charybda. Apoi în strîmtoare există vîrtejuri de apă și mișcări ale acestora pe verticală. În sfîrșit, zona e deseori zguduită de cutremure și bîntuită de vînturi puternice: sirocco-ul și mistral-ul.

De aceea, a fost luată în considerare și posibilitatea construirii în strîmtoarea Messina a unui tunel. Dar proiectul a fost respins din cauză că apele strîmtoarii sînt prea adînci pentru o asemenea construcție. În plus, cum tunelul trebuie să faciliteze nu numai transportul auto, ci și pe cel feroviar, înclinația necesară a terasamentului de cale ferată putea fi realizată numai dacă capetele tunelului ar fi ieșit pe uscat la o distanță de 30 de kilometri de tîrm.

În sfîrșit, un pod suspendat, cu mai multe deschideri — altă soluție avansată — ar face dificilă navigația în apele Messinei. Dar chiar dacă poțul ar avea o singură deschidere, ea ar trebui să fie de 3 000 de metri, iar stîlpii susținători să aibă o înălțime de 500 metri. Și apoi, o asemenea construcție, chiar dacă ar fi realizabilă, n-ar putea fi niciodată destul de sigură într-o zonă bîntuită de cutremure și de vînturi dese și puternice.

Iată de ce varianta optimă de legătură între orașele amintite rămîne, după unii specialiști, construcția unui tunel subacvatic plutitor, ancorat pe toată lățimea strîmtoarii. Această soluție ar permite neutralizarea acțiunii pe care ar exercita-o cutremurele, curenții marini permanenți și vînturile. Ar fi, de fapt, vorba de un complex alcătuit din trei tuneluri, cu diametrul de 10,5 metri fiecare, unite într-un sistem de transport unic. În cele două tuneluri rezervate transportului auto ar urma să se construiască cite o șosea cu două nivele și una pentru caz de avarie, iar în al treilea tunel un terasament de cale ferată cu linie dublă. După intrarea în funcțiune a construcției, cînd calea ferată n-ar fi utilizată, tunelul ei ar putea fi folosit pentru mijloacele de transport grele.

Tunelul ar urma să fie menținut la o adîncime de 50 metri sub nivelul mării, mulțumită flotabilității proprii și unui sistem de ancore. Fixarea tunelului cu lanțuri de ancoră pe fundul strîmtoarii și elasticitatea construcției ar compensa acțiunea pe care ar exercita-o asuora ei unde seismice.

„Podul“ subacvatic ar urma să fie construit din secțiuni care ar fi transportate apoi la locul fixat pentru scufundare. Această ultimă operație s-ar realiza grație balastului cu care ar fi încărcate secțiunile.

Dacă proiectul va fi tradus în fapt și va trece cu succes probele, ideea aceasta de tunel plutitor ar putea fi reluată și în alte zone ca: strîmtoarea Dardanele, Canalul Mineci, golful Botnic și altele.

POȘTA LUI NEPTUN

Palpitanta istorie a mesajelor incredințate mărilor

Cu toții ne amintim, probabil, cum în „Copiii căpitanului Grant”, neuitatul roman al lui Jules Verne, echipajul goetei „Duncan” descoperă întâmplător în pintecele unui rechin o sticlă cu un mesaj. Imprejurarea îi determină pe copiii căpitanului Grant să pornească într-o primejdioasă călătorie spre a-și găsi tatăl dispărut. O altă sticlă a dezvăluit eroilor din „Insula misterioasă” că pe o fișie de uscat pustie, aflată nu departe de ei, trăia criminalul ce se căia pentru păcatele lui. Și exemplele ar putea continua.

Cu toate acestea să nu credem cumva că „poșta prin sticle” ar fi un atribut exclusiv al romanelor de aventuri. Acest mijloc de expediere a corespondenței a ajuns până la noi din vremi străvechi, fiind utilizat și acum. În multe țări există cluburi de colecționari de sticle. Fiecare membru al acestor originale asociații nutrește în adâncul sufletului speranța că va avea noroc și că într-o bună zi va găsi un recipient străvechi, cu un pergament îngălbenit de vreme, care să evoce destinul vreunei expediții uitate, ori vreun fragment de hartă piraterească pe care să fie însemnat cu o cruciuliță locul unde se află o comoară.

Cei mai mulți partizani ai „poștei prin sticle” sînt în Anglia, unde aproape fiecare familie are într-un fel sau altul legături cu marea și cu navele. La clubul poștei navale din Greenwich am aflat că membrii lui colecționează sticle aproape de pe vremea dinastiei Tudorilor. Secretarul clubului, un bărbat energic, cu părul cărunt, mi-a arătat niște exemplare foarte interesante pescuite de colegi de-ai lui și mi-a povestit câteva întâmplări demne de toată atenția.

Testamente, spovedanii, declarații de dragoste

În 1560, un pescar englez a pescuit în năvod, lângă stîncile din Dover, o sticlă sigilată cu smoală. Curios să vadă ce era în neobișnuitul dar al mării, a spart recipientul și chiar a doua zi... a plătit pentru asta cu viața. Căci sticla conținea un pergament adresat reginei Elisabeta I; era un denunț al unui spion al suveranei Angliei care o înștia că olandezii debarcaseră în insulele Novaia Zemlea aparținînd rușilor. Cînd pergamentul a ajuns, împreună cu ghinionistul pescar și cu cioburile de sticlă, la curtea reginei, Elisabeta s-a supărat foc pentru că fusese deconspirat un secret de stat. Și ea a poruncit ca pescarul să fie spînzurat, proclamînd că de atunci încolo toți englezii care vor cuteza să spargă o sticlă sigilată pescuită în mare sau găsită pe țărm aceeași soartă vor împărtași. Prin același decret Elisabeta I a instituit pe lângă Curte funcția de „deschizător al sticlelor din mare”, în atribuțiile cărora intra destu-parea recipientelor și citirea mesajelor. Cel dintîi „deschizător” regal a fost lordul Thomas Tonfield. În primul an de exercitare a noului său funcții a deschis 52 de sticle.

Cînd lordul se înfățișa în fața reginei spre a-i da raportul, aceasta îi întreba invariabil:

— Ei, ce ne scrie Neptun?

Funcția de „deschizător al sticlelor din mare” a durat la Curtea Angliei aproape două secole și jumătate. Și tot atît a rămas în vigoare și legea care-i pedepsea cu moartea pe cei care o călcau, lege pe care parlamentul britanic a abrogat-o abia la sfîrșitul secolului XVIII. Dar, foarte legați de tradiții, englezii continuă să privească

cu respect „poșta lui Neptun”. E adevărat că actualii recuperatori de sticle trebuie să se mulțumească, în genere, cu mesaje standard încredințate mărilor de societăți și instituții științifice care studiază curenții. Uneori cînd se întîmplă totuși ca cineva să găsească pe un țărm pustiu o sticlă sigilată, arde de nerăbdare s-o deschidă. Ce nu-l trece atunci prin minte norocosului? Dar pînă la urmă recipientul se vedește a fi numai o glumă

„Londra, 20 iunie 1927. Ca să evit discuțiile, îmi las averea în părți egale norocosului care găsește această sticlă și avocatului meu, Barry Cogan. Daisy Alexander”.

Mai întîi băiatul a crezut că e vorba de o glumă, dar curînd s-a stabilit că Daisy Alexander fusese coproprietară a celebrei firme Singer producătoare de mașini de cusut și murise în 1940 la vîrsta de 80 de ani. Averea ei se cifra la 4 milioane lire sterline. În tot acest timp avocatul Cogan căutase cu disperare testamentul fostei sale cliențe. A urmat un proces în cursul căruia reprezentanții ai firmei au contestat autenticitatea testamentului. Dar prietenii intimi ai dispărutei și-au amintit că bătrîna doamnă zîrlea adesea în Tamisa sticle cu mesaje. Atunci reprezentanții firmei Singer au afirmat că, dacă sticla cu testamentul buclucaș a fost într-adevăr aruncată în Tamisa, ea n-ar fi putut ajunge la San Francisco. În sprijinul afirmației lor au adus dovezi din ziare; o publicație arăta de pildă, că o sticlă aruncată în Tamisa în 1904 a fost găsită în 1922 în același fluviu, dar într-o altă zonă. Recipientul plutise deci în sus și în jos pe fluviu timp de 18 ani. Sticla lui Worm ar fi trebuit să străbată Atlanticul, să inconjore Capul Horn și să arce spre Nord pentru a ajunge la San Francisco, fie să plutească spre Nord și să ajungă în Pacific prin strîmtorarea Bering.

a unul călător de pe un transoceanic. Și totuși, și acum se fac descoperiri interesante. Pe mări și oceane plutesc, ascunse în sticle, testamente, spovedanii pe patul de moarte și declarații de dragoste. Încît întâmplările legate de „poșta lui Neptun” au uneori o notă realmente dramatică.

În 1942, de pildă, lângă țărmul răsăritean al Australiei a dispărut o mică șalupă. După șapte luni, lângă Sydney a fost descoperită o sticlă cu un mesaj al proprietarului ambarcațiunii, pe nume Harold Douglas.

„Dacă această sticlă va fi găsită, spune mesajul, dați-vă rog acest bilet soției mele Christiane Douglas, Point Piper, Sydney.

Vei fi surprinsă, desigur, aflînd ce mi s-a întîmplat. După ce s-a defectat motorul am fost dus în largul mării. Adio!” La mesaj era anexat un testament scris pe o filă dintr-un carnet de cec. Dar Christiane Douglas a izbutit abia după un an și jumătate să dovedească prin tribunal autenticitatea testamentului soțului ei înghițit de valuri și să intre în posesia moștenirii.

Și mai multă vilvă a stîrnit însă un mesaj găsit în 1949 de John Worm — ajutor de chelner dintr-un restaurant din San Francisco. Adunînd de pe plajă vase goale, el a găsit într-o sticlă acest bilet:

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

care atacase Londra. Căzînd în Marea Nordului, gigantul aerian s-a menținut cîva timp la suprafață, în care timp echipajul a lansat rachete. Curînd, de zeppelin s-a apropiat vasul englez de patrulare „King George V”. Dar comandantul lui, locotenentul Ferguson, a refuzat să-i ia pe supraviețuitori la bord. Echipajul său era alcătuit numai din șapte oameni și Ferguson se temea să nu se transforme din salvator în prizonier. După un scurt schimb de cuvinte cu Otto Luwe, comandantul dirijabilului, Ferguson i-a făgăduit să revină cu forțe sporite să-i dea ajutor și, în mare viteză, s-a mistuit în ceață. După jumătate de oră, însă, dirijabilul s-a desfăcut în bucăți și a fost înghițit de valuri.

La numai cîteva luni vasul „King George V” a fost capturat de un distrugător german și locotenentul Ferguson a compărut în fața unui tribunal de război german. La proces l-a fost prezentat un bilet în care era relatată întîlnirea lui cu echipajul dirijabilului scufundat. Mesajul era datat 1 februarie 1916, iar autorul lui, Otto Luwe, cerea să fie răzbutat. Dorința l-a fost îndeplinită: locotenentul Ferguson a fost împușcat pentru „asasinat cu premeditare, prin refuzul de a acorda ajutor unor naufragiați”.

În 1966, pe țărmul Olandei a mai fost descoperită o sticlă cu un mesaj al comandantului dirijabilului german, identic cu cel găsit de germani în 1916. Așadar, Otto Luwe zvirlise atunci în mare cîteva sticle cu mesaje.

Foarte multe din mesajele transportate de „poșta lui Neptun” sînt scrisori de dragoste. De obicei, autorii lor sînt oameni care au pierdut orice nădejde de a găsi un tovarăș credincios de viață sau nu se pot hotărî pe cine să aleagă, încît își încredințează destinul hazardului. Iată cuprinsul integral al unei scrisori aduse de Neptun în 1956 pe cheiul portului irlandez Queenstown: „Dacă această sticlă va fi găsită de o femeie fără păr cărunt, care nu e bombănitore, știe să gătească și e dispusă să se căsătorească cu un marinar ce-și petrece cea mai mare parte a timpului pe mare sau dacă gășitorul sticlei cunoaște o astfel de femeie, rog să-i scrie lui James Gleeson — marinar pe vasul „Victoria”. Atlantic, 29 martie 1895”.

La început mesajul a fost luat drept o glumă. Dar membrii clubului „Bottle Post” au stabilit că în secolul trecut a existat, într-adevăr, un vas cu acest nume, care s-a scufundat în timpul unei furtuni la 3 mai 1900. Lista morților cuprîndea și numele lui James Gleeson — celibatar.

Membri ai aceleiași club au găsit pe țărmul Angliei o sticlă cu un mesaj al unui anume Paul Raffelstein, bucătar pe nava germană „Turingia”, care făcea o pătimașă declarație de dragoste unei anume Erna Düsen. Ei au trimis depeșă adresantului, dar vai, Erna era căsătorită de 22 de ani cu altcineva și între timp devenise și bunică.

Uneori, se întîmplă, însă, ca Neptun, mișcat de pasiunile pămîntenilor, să ducă fără întîrziere scrisorile de dragoste adresanților. Astfel, în vara lui 1957 un marinar de pe un vas comercial suedez a vîrît într-o sticlă o depeșă în care își făcea oarecum portretul și ruga pe orice tînăr frumoasă care avea s-o găsească să-i răspundă neapărat. Marinarul și-a aruncat „scrisoarea” în Gibraltar. După jumătate de an, sticla a fost găsită pe țărmul Siciliei de fiica unui pescar. Cel doi tineri au început să corespundă și în iulie 1958 s-au căsătorit.

L. Skriaghin

(Va urma)

CINEMA

Despre dragoste

Străin, cum îl știm, de intenții didactice, Mihail Boghin ar fi evitat, desigur, acest titlu de conferință dacă nu i-ar fi fost absolut necesar: filmul lui este într-adevăr un mic eseu despre dragoste. Regizorul enunță tema exact și conștiincios, cum a făcut-o și în precedentele lui filme, „Doi îndrăgostiți” și „Zosea”. Cinstit, pe față: iată despre ce am de gând să vă vorbesc. Dar această lipsă de preocupare pentru „frumusețea” titlului este pînă la urmă ca neglijența căutată — o mică artă...

La al treilea film Boghin vedește aceeași oroadă de stridențe, aceeași gri-

oricum, oricît ai ocoli, oricît te-ai încurca în propriile-ți meandre și în acelea ale altora.

Mihail Boghin se ține în general departe în tot cursul filmului. Dar de cite ori vine rindul acestui model de dragoste, îi simțim tresărirea de emoție pe care ne-o transmite și nouă. Iar cînd, în final, excelenta Victoria Fiodorova după lungi și dureroase ocolisuri găsește drumul adevăratei iubiri, cînd se oprește și plînge în fața ferestrei dincolo de care îl vedem pe bărbatul pe care l-a iubit din prima clipă — îl vedem ușor deformat din cauza lacrimilor ei, de parcă am privi

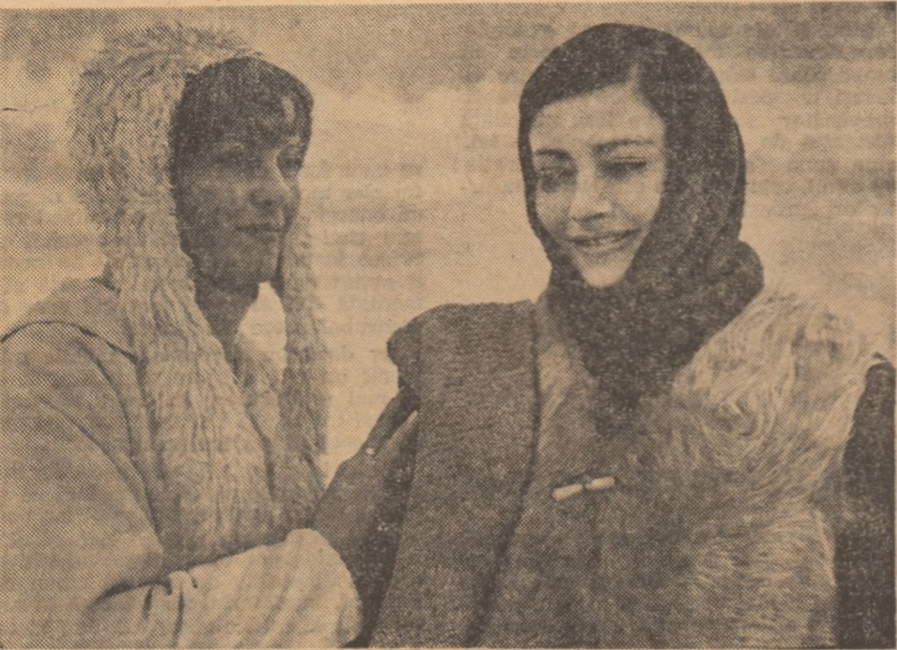
nalul spectacolului, cînd toate peripecțiile hazlii au rămas în urmă, cînd goarna taberei a fost găsită și gornistul Andrei Belov sună din mîndru și zgomotos victoria.

Finalul patetic se încadrează firește și organic în spectacol. Trompeta în jurul căreia s-a declanșat toată tărășenia devine un simbol.

Tînărul regizor Vitali Cermenev a abordat piesa dinamic și grijuliu, acordînd tot creditul dramaturgului și actorilor, ferindu-se de atît de „modernele” semne de exclamație și interogație pe care regizorii le risipesc cu nemiluita. În același stil discret și nepedant au fost realizate și decorurile (Kirill Andreev) și ilustrația muzicală (B. Barkan).

Actorii joacă cu voluptate, se vede că le place piesa, și dacă „Hsta” n-ar fi prea lungă, ar merita să fie amintit cu toții.

Leonid Lenci

Dragostea, cu atîtea fațete...

jă de a nu frapa. El se exprimă pe un ton discret, întreaga demonstrație pe care o face poartă amprenta unei delicateți care îi este atît de proprie. În cazul lui stilul e realmente omul.

Tema rămîne și ea aceeași. Dar dacă în primele două filme ni s-a spus, încheiat, povestea de iubire a unui singur cuplu, în „Despre dragoste”, Boghin alege o formulă mult mai interesantă, deși poate mai „necinematografică”: ne vorbește despre dragoste în general, propunîndu-ne cîteva modele. Întîlnim dragostea interesată, dornică de chiverniseală; dragostea plictisită, pe care de mulțor nu o alimentează altceva decît obișnuința și mai ales obișnuința cu o anumită bunăstare; dragostea cinică, dragostea — nevoie-fiziologică, practică și din convingere, dar și în numele unei „mode” (nici iubirea nu e scutită de mode); dragostea — prietenie, moment frumos și reconfortant, cu doi soți care au parcurs o viață împreună și nu s-au săturat unul de altul, oameni binecuvîntați, a căror fericire este propria lor operă și nu depinde decît de ei; dragostea — adulter, tulburător, minut de adevăr, pe care gueststar-ul suedez Bibi Andersson l-a făcut și un minut de mare artă; dragostea unică, dragostea adevărată, dragostea pur și simplu, la care ajungi

printr-un geam pe care șiroiește ploaia (operatorul semnează aici o scenă de virtuozitate) simțim că Boghin capitulează de-a binelea. Și noi o dată cu el.

Iulia Scutaru

TEATRU

În jurul unei goarne

Tînărul dramaturg Andrei Kuceaev a scris cîteva piese, dar deocamdată numai una a văzut lumina rampei: „Schimbul unu”. Piesa a fost pusă în scenă la Teatrul central pentru copii din Moscova și se bucură de mult succes.

Micii spectatori se manifestă așa cum numai ei știu, arătînd pe toate căile că este un spectacol pe placul lor. Dar sînt convinși că și cei mari ar aplauda cu aceeași plăcere „Schimbul unu”, pentru imbinarea-i fericită de fior poetic și de umor.

„Schimbul unu” este o comedie: risul, uneori în hohote, însoțeste desfășurarea subiectului de la început pînă la sfîrșit. Dar din cînd în cînd sala amuțește, cascada de veselie e punctată de clipe de tăcere încordată. Ba mai mult, apar discret și batiste și cite un spectator (bineînțeles vîrstnic) își șterge pe furis lacrimile — prețioase lacrimi ale unui spectacol de comedie, cașabil nu numai să bine-dispună ci și să emoționeze.

Cred că Andrei Kuceaev a reușit să scrie o bună piesă pentru copii, fiindcă nu s-a temut să abordeze o temă serioasă — onoarea, prietenia adevărată, principiile morale care trebuie să stea la baza vieții unui colectiv de copii — și să o trateze în cheie comică: piesa lui este veselă, spirituală și în același timp mișcătoare.

Kuceaev a închis cu grijă atît robinetul siropului sentimentelor, cît și pe acela cu apă distilată al intenției moralizatoare. Comedia lui nu este o predică, ci un apel adresat copiilor de a purta cu cinste titlul de pionier. Această chemare se face auzită în fi-

INTERVIU

Un italian liniștit

Cu ce s-a scris despre Marcello Mastroianni s-ar putea alcătui o bibliotecă frumoasă. Biografia fostului tîmplar care a urcat pe cele mai înalte culmi ale celebrității mondiale fiind deci bine cunoscută, ne-a scutit de obișnuitele prezentări introductive. Așa încît am trecut direct la întrebări.

— Ați jucat mulți ani în teatru. De ce l-ați „trădat” în favoarea cinematografului?

— Înainte de a răspunde, aș vrea să menționez că din perioada aceea continui să nutresc o mare dragoste pentru Cehov. Este singurul scriitor a cărui operă o iubesc și o admir fără rezerve. Am jucat în „Trei surori” (rolul lui Solionii), în „Unchiul Vania” (doctorul Astrov). Aș accepta orice rol cehovian — cu excepția celor feminine. Cînd l-am cunoscut pe Alexei Batalov nu mi-am putut ascunde invidia că a avut norocul să-l interpreteze pe Gurov în „Doamna cu cățelul”, care rămîne pentru mine cel mai bun film sovietic. Și acum să revenim la „trădarea” mea. Am făcut-o din două motive: unul practic și unul profesional. Primul: cinematograful aduce mai multă popularitate și mai mulți bani. Iar fără ele, la noi actorul este prea dependent. Al doilea (în care de obicei publicul nu crede): în Italia există regizori de film care oferă actorilor roluri mai profunde, mai interesante și de o rezonanță socială mai amplă, decît poate oferi teatrul modern. Mă refer la Fellini, Antonioni, Visconti.

— Ați lucrat cu toți trei. Ca actor, care vi se par a fi deosebirile dintre ei?

— Fellini este inventiv, are o fantezie debordantă. Pentru el, filmările nu par o treabă serioasă, ci o joacă. Fellini conturează doar personajul; tot restul sînt căutări comune. El vine pe platou fără un plan ferm, mizînd mult pe improvizatie. E un vrăjitor, un mag. Antonioni este antipodul lui. La Antonioni totul e prevăzut, aranjat, gîndit, stabilit dinainte. Atunci cînd dezvoltă un caracter sau esența unui fenomen, el poate foarte bine să nu se gîndească la omul respectiv și chiar să nu-l iubească, așa cum unui chirurg îi este indiferent dacă pacientul pe care-l operează este sau nu simpatic. Visconti se situează undeva între ei: e un aristocrat prin naștere și maniere, un artist progresist prin concepții și un om cu un uriaș simț al umorului. Într-un cuvînt un maestru. Un adevărat dascăl. Iubit, fermecător, un dascăl cărui îi răspunzi cu plă-

cere cînd te scoate la tablă, dar un dascăl. Visconti a adus în cinematograful experiența unui mare om de teatru. El a fost cel care m-a urcat cîndva pe scena profesionistă, sub conducerea lui am obținut primul adevărat succes cinematografic, în 1957, în filmul „Nopti albe” după Dostoevski.

— În cite filme ați jucat pînă acum?

— În peste șaptezeci. Bineînțeles, nu în toate am avut rolul principal.

— Care credeți că este principala dumneavoastră virtute actoricească?

— Stăpînirea, calmul — atît pe scenă și platou, cît și în viață. Actorii se poartă adesea ca niște copii, sînt exaltați, capricioși. Eu nu. Nu-mi place să discut în contradictoriu, să demonstrez, să lupt. Recunosc că este și un cursur, e poziția unui om care stă la fereastră și observă ce se petrece pe stradă. Dar așa stau lucrurile.

— Ce personaj ar exprima ideal această trăsătură a dumneavoastră?

— Oblomov. Dar nu m-aș apuca de acest rol, deoarece Goncharov a creat un tip rusesc și mi-e teamă că aș cînta fals. Cinematograful este o artă națională, așa că mai bine faceți dumneavoastră filmul „Oblomov”.

— Dar există și coproducții...

— Da, însă de obicei e vorba de „mastodonți”, cu multe săbii, cai și figuranți, ceea ce ucide jocul actorului. Bucătăriile amestecate pot fi gustoase, dar cele naționale sînt mai interesante. Eu unul prefer bucătăria italienească.

— Dumneavoastră n-ați jucat în coproducții?

— Foarte rar. Pot număra pe degete de cite ori am trecut granița din motive cinematografice: am fost în Alger pentru „Străinul” lui Luchino Visconti, în Franța pentru „Viață particulară” al lui Malle, de două ori în Anglia, o singură dată în America. Am refuzat să turnez în America, printre altele și pentru că nu cunoșteam engleza și un timp n-am vrut să o învăț. Dar cînd

Intr-o pauză pe platou...

am fost la Londra pentru prima coproducție, un prieten m-a pus să pronunț, ca din întîmplare, cîteva cuvinte englezești și după două luni mă descurcam binișor. Acum, că știu limba, m-a atras în Statele Unite scenariul italianului Ennio Flaiani, o comedie simpatică despre dragoste, care arată cu umor cum și-au pierdut bărbății importanța în societate, cum au încetat să mai fie capul familiei și cum o femeie care simte nevoia unui sprijin trebuie să caute mult un bărbat ca pe vremuri.

— Care dintre filmele dumneavoastră vă place mai mult ca spectator?

— „Tovarășii” al lui Mario Monicelli; este un film despre primele organizații ale socialistilor italieni, despre primele tentative ale muncitorilor de a-și cuceri și apăra drepturile. Istoria care stă la baza filmului este foarte serioasă. Dar a fost povestită cu un umor italian de bună calitate, situațiile dramatice alternează cu episoade comice. Așa se întîmplă și în viața oamenilor știu să rîdă chiar și în momente de maximă tensiune.

— Ați vrea ca fiica dumneavoastră, Barbara, să devină actriță?

— Dacă așa l-o fi voia, n-am să mă împotrivesc. Din fericire această profesie nu-i place, și lucrul mă bucură. E frumos să fii actor, dar foarte greu. E mult prea rar ocazia să spui: este exact ce am vrut eu să fac. „Dolce vita” nu e pentru oricine.

M. Dolinski, S. Certok

arta
ca arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

ERGONOMIE

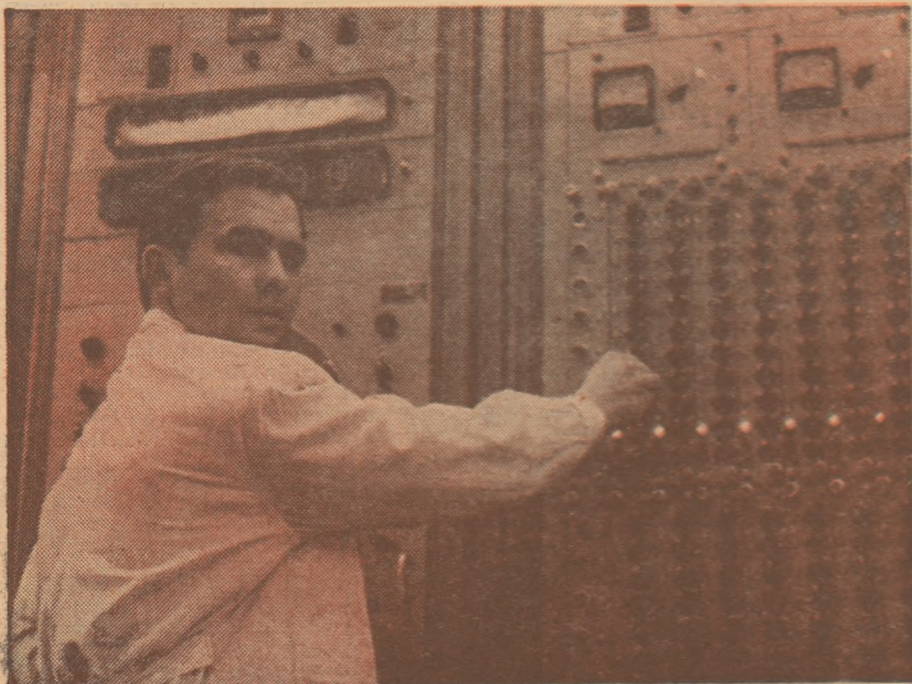
Omul, față de escaladarea accelerării ritmurilor

Arheologii afirmă că roata a apărut pe Pământ acum circa 6000 de ani. A fost o invenție realment genială, rămasă până azi piesă esențială pentru majoritatea vehiculelor. Timp de 5800 ani recordul de viteză realizat de om grație roții n-a putut depăși 30 de kilometri pe oră. În ultimele două secole el a fost, însă, multiplicat de multe zeci de ori.

Dar abia generațiile de astăzi sînt contemporane cu cea mai presagioasă dezvoltare cunoscută în istoria umanității. Producția de mărfuri și serviciul

rizează creșterea productivității și în același timp sa ușureze munca.

În felul acesta s-a putut stabili că multe proiecte, dintre care unele extrem de complexe, au fost elaborate fără a ține seama de particularitățile psihofiziologice ale celor care trebuiau să se folosească de ele. Și lucrul nu e de mirare, întrucît inginerii din birourile de proiectare ignorează uneori pur și simplu mecanismele luării deciziilor și logica filiatiei acțiunilor celor pentru care creează instalațiile lor. Ce folos poate aduce, într-adevăr,

Productivitatea muncii unui dispecer poate fi înrîuită de factori care pînă de mult nu erau nici măcar bănuți

se dublează acum în țările puternic industrializate la fiecare 10—15 ani. Mecanizarea și automatizarea cuprind ramuri care pînă nu de mult păreau că vor trebui să rămînă încă zeci sau chiar sute de ani dependente de truda omului. Un salt la fel de uluitor s-a produs și în ceea ce se numește acum fluxul informațional; ordinatele moderne pot trata de un milion de ori mai multe informații decît acum zece ani. Asistăm cu alte cuvinte — spre a utiliza din nou o expresie la modă — la o escaladă a accelerării.

Cum se comportă, însă, omul față de un ritm de viață atât de rapid și în continuă accelerare? Căci în cursul ultimilor șase mii de ani el însuși nu s-a schimbat, după cum afirmă savanții.

Senzația unui conflict în sistemul „om-mașină” s-a ivit pentru prima oară în cursul celui de-al doilea război mondial, cînd un material extrem de sofisticat a apărut în proporții de masă. „Factorul uman” a stat atunci la baza multor accidente. Statisticile de după război au relevat, de pildă, că în S.U.A. circa 30—35 la sută din defectiunile produse în sistemele automate de comandă s-au produs din cauza omului.

De ce natură sînt situațiile conflictuale care iau naștere în sistemul „om-mașină”? De ce nu se înțeleg acești factori totdeauna? Și ce se întîmplă în caz de neînțelegere?

Mai întîi omul nu poate lua de la mașină (fie că e vorba de o secerătoare-legătoare, de o mașină-unealtă sau de o rachetă) tot ceea ce aceasta poate da. În al doilea rînd, lipsa de „afecțiune” și de înțelegere reciprocă se exprimă în faptul că operatorul încearcă o senzație de inconfort latent, o tensiune nervoasă care duce la o oboseală prematură. Productivitatea muncii este mai mică decît cea prevăzută de proiectele inițiale.

Specialiștii în fiziologia muncii, în psihologie, în igiena muncii, în economie au încercat să găsească, fiecare în ramura lui, „mărul discordiei”. Dar primele rezultate tangibile au putut fi date numai de ergonomie, care a însumat toate aceste discipline. Această nouă orientare științifică se ocupă, după cum se știe, cu studiul complex al muncii omenești în vederea creării condițiilor și metodelor care să favo-

o mașină-unealtă extrem de perfecționată, dacă muncitorul care lucrează la ea trebuie să se aplece să spunem de 2500—3000 ori pe schimb din cauză că levierul de comandă sînt plasate prea jos? Dar nici nu e nevoie să apelăm la mașini prea complicate spre a înțelege însemnătatea factorilor amintiți mai sus. În U.R.S.S. s-a făcut o experiență extrem de concludentă cu patru mașini de gătit la care butonii și ochiurile au fost dispuse în patru moduri diferite. Subiecții experimentatori au fost invitați să facă 1200 de încercări de aprindere. La prima mașină s-au înregistrat 76 de erori, la a doua 116, la a treia 129, în schimb la a patra, la care ochiurile erau dispuse în șchișier, nu s-a constatat nici o eroare! Iată dar ce înseamnă a dispune corect organele de comandă și a adapta caracteristicile unei mașini la acelea ale omului, chiar cînd e vorba de mașini foarte simple.

În cabina unui avion modern sînt, însă, sute de aparate și pilotul trebuie să le supravegheze pe toate. Cum trebuie el să procedeze? Experiența a arătat că dacă ar privi pe rînd ar obosi prea repede și ar pierde prea mult timp. Analizînd activitatea vizuală a

— Ce să fac dacă becul ăsta e așa de slab?!

piloților, ergonomia a găsit principiul de bază utilizat acum pentru amplasarea covârșitoarei majorități a tablourilor de bord. Ea a stabilit că acele aparate care arată desfășurarea normală a proceselor tehnologice trebuie să se afle în același răsursiu — să alcătuiască, de pildă, o linie orizontală. Dacă linia se curbează, ea atrage numai deocît atenția pilotului.

La fel, ergonomia au stabilit că nu-l de fel indiferent pentru cineva care conduce o locomotivă sau supraveghează funcționarea unei centrale electrice ori a unei mașini textile în ce parte se află aparatele de control și în ce loc sînt dispuse organele de comandă, ce culoare au panourile și becurile, în ce fel e solicitată mina stîngă și cea dreaptă etc. După cum și scaunul — unui dispecer de pildă — poate înrîuri în mod sensibil asupra calității muncii. Serviciul de ergonomie al Institutului de estetică industrială din U.R.S.S. a procedat de aceea la ample investigații pentru a stabili cea mai bună formă a scaunelor pentru dispeceri și a făcut recomandări științifice în acest sens.

Sînt, firește numai cîteva exemple care dovedesc totuși peremptoriu că omul poate stăpîni stihiiile pe care el însuși le dezlănțuie și că dacă va fi prevăzător nu se va lăsa niciodată distanțat de progresul tehnic. Căci, cum spun specialiștii, în comparație cu omul, orice mașină este, la urma-urmelor, „proastă”.

FIZICĂ

Un vis irealizabil

Multi, chiar foarte mulți savanți, printre care și genii ca Leonardo da Vinci, au visat-o, iar unii profani încăpățînați o mai visează și astăzi: mașina care, o dată pornită, să funcționeze la infinit, fără să mai primească energie și, eventual, să furnizeze chiar lucru mecanic.

Primul perpetuum mobile cunoscut datează din anul 1245 și a fost imaginat de inginerul și arhitectul francez Villard de Honnecourt. Schița lui avea următoarea explicație: „De un timp încoace meșterii se gîlcesc cum poate fi făcută o roată să se învîrtească de la sine. La asta se poate ajunge în felul următor: fie cu mai multe mături, fie cu argint viu”. Roata lui Honnecourt trebuia să fie învîrtită de șapte mături mobile (ca scaunele scrînciobului); de o parte a roții se afla întotdeauna un ciocănel în plus față de partea opusă și această greutate suplimentară urma să asigure mișcarea roții. Dar inventatorul trecuse cu vederea peste un fenomen inevitabil: după un timp destul de scurt, 6 ciocănele (cîte trei de fiecare parte) ar fi menținut roata în echilibru, iar al șaptelea ar fi atîrnat în punctul cel mai de jos al roții, în chip de pendul.

Honnecourt a fost urmat de mulți „specialiști în roți” care au pornit cu toții de la aceeași idee: dacă o jumătate a roții este mai grea decît cealaltă, roata se învîrtește de la sine. Pînă și Leonardo da Vinci s-a lăsat furat de această concluzie eronată, după cum rezultă dintr-un desen care reprezintă un volant (Leonardo cunoștea probabil inerția) cu spițele curbate în vecinătatea axului. Spițele aveau pe fața de sus și pe cea de jos cîte un șanț pentru o bilă grea din metal. Rotirea roții făcea bilele să alunece încoace și încolo: cînd se apropiau de obadă deveneau „mai grele”, întrucît din cauza distanței mai mari față de ax aveau un moment de rotație mai important și viceversa, întretîinînd astfel mișcarea. După toate probabilitățile, Leonardo nu și-a pus în practică proiectul, ca de altfel nici multe alte idei. Fie că nu avea timp, deoarece se lăsa furat de lucrări de artă, fie că nu găsea materialele și uneltele necesare. Dar, mai ales, pînă la urmă el și-a dat seama că perpetuum mobile este o iluzie și a fost primul care a explicat de ce nu poate fi realizat. Dar nu a fost ascultat, așa cum o dovedesc numeroasele încercări făcute și după el chiar și de tehnicieni.

Astfel, inginerul Iacob de Strada s-a dovedit uimitor de optimist: ignorînd toate principiile fizicii, el a construit, în 1575, o mașină hidraulică compusă din nenumărate axe, roți dințate și roți fără fine, care trebuia nu numai să fie un perpetuum mobile, ci să și acționeze două pietre de șlefuit. Evident, instalația s-a oprit curînd după pornire.

De altfel nici un perpetuum mobile nu poate funcționa, deoarece frecarea dintre diversele lui elemente dă naște-

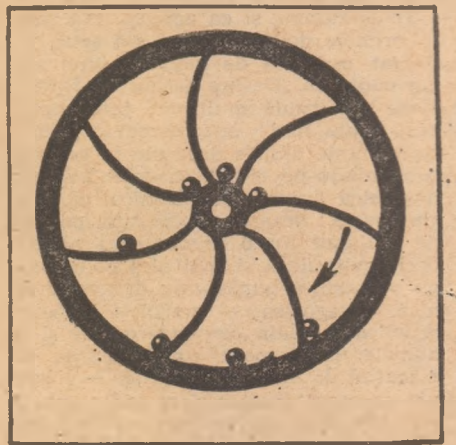
șta știința știința știința
știința știința știința știința
șta știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

re unor forțe de fricțiune care se opun forțelor motoare; ea face astfel să scadă energia cinetică și, mai curînd sau mai tîrziu, o anihilează provocînd oprirea instalației. Acest sfîșit nu poate fi evitat decît dacă instalația este alimentată din afară cu energie care să contrabalanseze fricțiunea.

Iar dacă un perpetuum mobile este menit nu numai să se miște singur, ci să mai și efectueze un lucru mecanic, atunci trebuie să i se furnizeze și energia necesară pentru acest scop.

Farsori pricepuți în ale fizicii, dar lipsiți de scrupule obișnuiau odinioară să prelungească axa presupusului lor perpetuum mobile pînă într-o cameră alăturată unde era învîrtită de un ajutor sau un dispozitiv de ceas cu greutate. Evident, înșelătoria era regizată în așa fel încît să nu fie observată de spectator.

Legea universal valabilă a conservării energiei ne spune acum ceea ce inventatorii de perpetuum mobile nu știau sau ignorau în mod deliberat: suma tuturor energiilor unui sistem închis rămîne mereu aceeași, chiar dacă energiile se repartizează altfel sau iau alte forme (de pildă, transformarea energiei cinetice, prin frecare, în ener-

Leonardo da Vinci s-a lăsat și el furat de iluzia unui perpetuum mobile

gie calorică). Din nimic nu se naște nimic, și nimic nu se pierde. Pînă și muzica care reprezintă de fapt unde sonore, adică vibrații ale aerului, se transformă în căldură, datorită frecării.

Dîndu-și seama că acest principiu este imuabil, unii inventatori mai isteți au crezut că vor putea construi un perpetuum mobile „de gradul II” cu ajutorul căldurii. Ei s-au gîndit să procure energia suplimentară dintr-un mare rezervor de căldură naturală, de pildă din ocean. Își închipuiau că, pe măsură ce mediul înconjurător s-ar fi răcit, mașina lor ar fi efectuat continuu și fără modificare un lucru mecanic — propulsarea unui vapor — corespunzător cu cantitatea de căldură preluată. Dar și această idee contravenea unei legi a fizicii, respectiv celui de-al doilea principiu al termodinamicii, conform căruia căldura se transmite totdeauna corpului mai rece și niciodată invers.

În ultimul timp, o dată cu descoperirea supraconductibilității, nostalgicii perpetuum-ului mobile au început din nou să sperie. După cum se știe, într-un inel de metal răcit pînă aproape de zero absolut (—273,15°C) curentul electric nu înfîlnește practic nici o rezistență și poate circula fără să sufere vreoa pierdere și fără să aibă nevoie

INDONEZIA

Insularii din Siberut

Timp de câteva zile, marea fusese blutuită de furtună; valuri grele cu creste de spumă se spârseseră cu zgomot de țărni. Acum, însă, oceanul era calm și binevoitor. Recifele rămăseseră departe în urmă și curînd n-am mai zărit nici un sat pe coastă. În jurul micului nostru vas zburdau veseli delfini. Găsisem cu mare greutate ambarcațiunea în portul de cabotaj Padang și abia îl convinsesem pe căpitan să ne ducă în insula Siberut.

Un geograf din Djakarta îmi arătase într-o zi o hartă veche și-mi povestise istoria arhipelagului Mentawai, încă puțin studiat. Insulele sale înconjoară pe la sud Sumatra ca un colier de pietre prețioase și au o viață a lor

foarte complicate. Mi-a spus că în regiunile de pe țărni, copiii și tinerii sînt din ce în ce mai puțin supuși acestei operații atît de dureroase. Acum părinții execută pe trupul copiilor numai „fragmente” din complicatele motive rituale, intrucît au început, în sfîrșit, să înțeleagă, că tatuarea întregului corp se soldează deseori cu moartea din cauza infectării singelui. Încît copiii au pe corp, pe miini și uneori pe față, numai niște mici creștături. Dar trupurile adulților sînt niște adevărate opere de artă decorativă. Desenele de pe corp sînt rodul fanteziei șamanilor; căci numai aceștia pot oficia ritualul sacru al tatuării. Într-o coajă de nucă de cocos, vracii diluează

grijă într-o bucată de piele. Le-a desfăcut cu multă băgare de seamă și ne-a arătat niște virfuri subțiri, crestate, acoperite parcă cu mușgai. Arcul de bambus cu coardă de bambus și săgeți din același material, este singura armă a vîntătorilor din Mentawai, care încă nu știu că săgețile pot fi de fier.

În Siberut, insulă de circa o sută de kilometri lungime și patruzeci lățime, acoperită cu o junglă deasă și mlaștini, nu se vinează ușor. De aceea, vînătoarea se organizează destul de rar, ca o mare sărbătoare. În intervalul dintre aceste sărbători, se scurg un mare număr de zile obișnuite, cînd vînătorul se duce în pădure ca să caute larve mari și omizi care sînt mincate viu. Alimentul de bază al populației este totuși sagotierul. Acesta înseamnă deopotrivă orez, piine, carne și cartofi. Dintr-un trunchi de sagotier se poate extrage o cantitate de substanță făinoasă îndulcitoare spre a pregăti timp de câteva săptămîni un terci sau un fel de lipie. Dar delicatosa insularilor este omida de sagotier — o vietate lungă de 15—20 centimetri și groasă cît degetul. Omizile sînt fierțe în teci de bambus.

Insularii, copii ai junglei, se deprind din copilărie să ia din pădure tot ce le trebuie pentru viață: lemn, îmbrăcăminte, sumară hrană și arme. O fișie de pînză e un motiv de mare bucurie și femeile o prețuiesc mult. Chiar în regiunea de coastă, unde se face un intens schimb natural, pînza este prețuită la fel de mult ca tutunul, fără de care nici un insular nu concepe viața. Copii care abia au învățat să umble, trag din gura mamei o țigară mesterită din frunză de tutun și pufoaie din ea. Dar în arhipelag acest lucru nu surprinde pe nimeni.

Locuitorii din Mentawai sînt oameni foarte practici și nu agreează lucrurile inutile, în afară doar de cercei, coliere, inele, cordoane meșteșugit împletite din fibre de palmier și brățări. Veseli din fire, ei știu să petreacă și să se bucure de sărbătorile tradiționale. Intrucît cred că întreg mediul înconjurător este insufletit, ei își explică întâmplările și mîhnirile cotidiene prin diverse stadii ale sufletului. Un insular nu va spune niciodată că barca i s-a scufundat pentru că era stricată, sau că locuința i s-a dărîmat din cauza bătrîneții, ci pur și simplu, că au fost părăsite de suflet. Dar acest lucru nu-i un motiv de suferință, intrucît sufletul a plecat undeva unde e mai bine.

M. Domogațkih

SUDAN

„Oamenii adevărați” din bazaruri

Într-o zi am poposit într-un orașel de lângă hotarul dintre deșerturile Nubiei și Libiei. Centrul vital al așezării era bazarul.

În piață străluceau multicolor șiruri de coșuri înalte împletite din frunze de palmier și tam-tam-uri de lut admirabil ornamentate; ibrice de cafea înguste și cu cozi lungi, care stîrneau admirația prin forma lor grațioasă; pumnale cu minere încrustate, a căror lame străluceau în soare; podoabe în formă de păianjen, medalioane din lapislazuli și alte pietre de basm, coliere de fildeș, din care fiecare boabă (pe care erau gravate animale sau vînători) era o capodoperă a meșteșugarului care lucra obiectele pe loc, sub un mic acoperiș.

Dar mai mult decît mărfurile, m-a impresionat modul în care se desfășoară vînzarea, adevărată demonstrație de virtuozitate în materie. Indiferent despre ce obiect era vorba, oricît de mică îi era valoarea, vînzarea pornea totdeauna de la prețuri exorbitante. Vînzătorul începea prin a cere un preț de o sută-două sau chiar cinci sute de ori mai mare decît cel real. De ce? Sperau, oare, negustorii să obțină sume atît de mari? Din cîte mi-am putut da seama, nici vorbă de așa ceva. Dar se proceda așa, spre a da posibilitatea cumpărătorului și vînzătorului să-și etaleze, într-un dialog scilicet, vesel, plin de vervă populară, adevărate talente retorice.

Seara, orașul și bazarul se învîluie în ceață. În fundul prăvăliilor și pe tarabe se aprind felinare. Proprietarul bazarului, nubianul Seid, pleacă acasă. În locul lui rămîne fratele mai mic,

— Care din voi a cerut ajutor ?

Omed. Peste oraș se lasă răcoarea mult dorită. Ce plăcut e atunci să stai, în liniștea nopții, la o măsuță și să sorbi dintr-o cafea tare! Răspundeam cu plăcere la întrebările lui Omed despre țara mea. Iar el, la rîndul lui, m-a inițiat în toate secretele bazarului nubian.

Cu acest prilej am aflat că în piață există trei prețuri: unul, cel mai mare, pentru turiști, altul — mai moderat — pentru localnici și, în sfîrșit, al treilea, cel mai mic, pentru „oamenii adevărați”. Turiști și localnici văzusem destui, dar care dintre cumpărători erau „oamenii adevărați”? Omed mi-a explicat, însă, că aceștia pot fi văzuți numai noaptea, că nu le place zgomotul, agitația. Dar cînd a mai adăugat că sînt oameni care vin și pleacă și nu trăiesc în case, mi-am dat seama că era vorba despre nomazi. Încît l-am rugat să-mi îngăduie să vin într-o noapte în bazar. După cîteva clipe de ezitare, Omed s-a învoit. Chiar în seara aceea, imediat după cină, m-a așezat pe un scaunel și m-a camuflat din toate părțile cu coșuri, lăsîndu-mi doar o mică deschizătură ca să pot vedea. Și am început să aștept venirea „oamenilor adevărați”.

Mai întîi s-au ivit patru berberi înalți, impunători. Purtau niște cămăși albe, largi și lungi pînă la călcîi. Trei cicatrice tatuate pe față le subliniau aspra cutezanță: una orizontală pe frunte și cîte una verticală pe fiecare obraz. Incadrați de aceste tăieturi, priveau calm doi ochi mari și negri ca grafitul. În urma berberilor înainta ușor și grațios ca o panteră un tînăr sudanez. Subțire și zvelt, cu ochii înguști și reci, cu buze strînse într-o grimasă disprețuitoare. Purta o fișie de pînză îngustă în jurul șoldurilor și un fes rotund, galben.

Dar berberii și sudanezul nu veniseră numai să cumpere, ci și să vîndă. Aduseseră cu ei piei de crocodil și un sac întreg cu pui de crocodili vii, piei de căprioare prelucrate, fișii lungi de carne uscată, fildeș, pene de struț etc. Cîta deosebire între discuția dintre ei și Omed și ceea ce se petrecea în cursul zilei. Dar și Omed era parcă altul, se mișca și vorbea cu totul altfel.

„Oamenii adevărați” și-au așezat tăcuți marfa pe o tarabă goală, iar Omed, tot în tăcere, a rînduit alături cuțite, virfuri de săgeți, gloanțe și otrăvuri în cutiute rotunde din lemn de palmier. Berberii și-au împins însă mărfurile spre marginea tarabei. Atunci Omed a mai adăugat cîteva cutii cu gloanțe, și berberii și-au adus înapoi produsele și țîrgul s-a încheiat. După care Omed și-a odăpostit cumpărăturile într-una din prăvălii, iar berberii le-au îndesat pe ale lor în saculețe de piele. Apoi a venit rîndul sudanezului, cu care țîrgul s-a încheiat, de asemenea, foarte repede și tot pe muște.

După ce și-au terminat afacerile și au băut o ceașcă de cafea cu ospitalierul Omed, berberii au plecat. Sudanezul a rămas însă în picioare, rezemat de un zid, fixîndu-l cu privirea pe Omed. Acesta luase de pe un raft un tam-tam și începuse să cînte încet, apoi din ce în ce mai repede o melodie ritmică, ca un semnal de alarmă parcă. Lovea cu ambele miini toba, scoțînd niște sunete joase vijelioase, antrenante. Sudanezul care rămăsese pînă atunci nemișcat, a început să se strecoare printre tarabe, după care, lăsîndu-se cînd pe un picior, cînd pe altul, s-a angajat într-un dans războinic...

La despărțire, Omed mi-a dăruit tam-tam-ul la care cîntase în noaptea aceea memorabilă pentru mine. Am așezat mica tobă în biroul meu și ori de cîte ori o vîd îmi amintesc de „oamenii adevărați” care trăiesc într-un continuu du-te vino, disprețuiesc larma și forfota și au un puternic simț al demnității.

G. Fiodorov

La orizont se ivise o insulă descinsă parcă dintr-un pliant turistic

parte, ca niște sateliți ai unei planete uriașe.

— N-am fost în Mentawai, dar știu de la călători care au fost acolo ce interesantă e viața insularilor care, de fapt, n-au intrat încă în epoca fierului — îmi spusese geograful.

După o noapte de drum, a doua zi în zori ne-am trezit în fața fermecătoarei și misterioasei insule Siberut. Micul nostru vas a aruncat ancora la 200 metri de țărni. Am coborît într-o pirogă și ne-am îndreptat spre coastă, unde ne așteptau o mulțime de oameni îmbrăcați, semiîmbrăcați sau goi, care discutau aprins despre noi. După ce barca a fost trasă pe țărni nisipos, am fost luați în primire de un tînăr, care a început să ne întrebe: cine sîntem, de unde venim, cît rămînem la ei? Era un reprezentant al autorităților.

Addis Legan, omul cu cea mai înaltă funcție din insulă, ne-a vorbit apoi, nu fără umor, de activitatea lui. Și, în timp ce-l ascultam, cercetam cu privirea oamenii din jur; aveau pielea galbenă, ochi înguști și pieziși și trupul tatuat în întregime, de la frunte pînă la degetele de la picioare.

L-am rugat să-mi vorbească despre obiceiul de a acoperi trupul cu desene

ză, cu apă obișnuită, suc de trestie de zahăr, în care adaugă suc din frunzele unui arbore știut numai de el; înmuind în acest amestec ghimpi ascuțiți, execută pe corp desenele. Odinioară, tatuarea dura mult timp, uneori cîteva ani și de aceea, la sfîrșitul operației, se obținea „o combinație de stiluri”.

La un moment dat, a trecut pe lângă noi un grup de femei purtînd pe cap plase de pescuit și coșuri.

— Se duc să dea de mîncare bărbăților, care între timp se odihnesc sau, dacă au chef, pleacă la vînătoare, ne-a informat Legan. În Siberut, femeile trebuie să știe să pescuiască, să găsească scoici și moluște, altminteri nimeni nu se căsătorește cu ele. Bărbății vinează porci mistreți și căprioare și obțin făină de sagotier. De altfel, pe aici, pe aproape, locuiește cel mai vestit vînător. Vreți să stați de vorbă cu el?

Ca mai toate casele din Mentawai, casa vînătorului era așezată pe piloți înalți. Peretele din față era împodobit cu capete de animale vîinate, motiv de mîndrie pentru insulari. În prim plan se aflau cîteva carapace de broască țestoasă. Prinderea unui asemenea animal în largul mării, mai ales dacă exemplarul are circa 200 de kilograme, este foarte dificilă, încît vînătorii se mîndresc pe bună dreptate cu astfel de trofee.

— Tăicuțule, s-a adresat Legan bătrînului vînător care era încă verde, povestește-i prietenului meu cum vinezi.

Am crezut că „tăicuțul” se va împotrivi, ca să nu-și dezvăluie secretele, dar bătrînul, după ce a acceptat bucuros tutunul oferit de noi, a început numai decît să vorbească.

— Cel mai de seamă lucru, ne-a spus el, este să-ți pregătești bine omaiul.

Omaiul este o otrăvă foarte puternică, în care vînătorii își înmoaie virful săgeților.

— Ai văzut vreodată scoarță de arbore curara? m-a întrebat pe neașteptate vînătorul. Nu?

A intrat tăcut în colibă și s-a înapoiat cu două fișii de culoare cafenie care puteau fi ușor confundate cu coaja de ulm bătrîn.

— Aduni coajă, rădăcini și frunze, a continuat bătrînul, le pisezi la un loc și să le fierbi mult.

După care a mai intrat o dată în colibă și a adus de acolo un vas cu vreo douăzeci de săgeți, învelite cu

gLOBUL
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

APROPO DE „MECIUL SECOLULUI”

Calculule riguroase și trucuri

Pe măsură ce competiția pentru titlul mondial al șahului se apropie de finis, interesul față de partidele dintre Spasski și Fischer devine tot mai acut. În cele ce urmează, încercăm să răspundem în bloc la o sumă de întrebări adresate de cititorii noștri.

Contrar unei prejudecăți destul de răspândite printre amatorii de șah, albul nu are o superioritate „în sine” și absolută asupra negrului. Singurul lui avantaj este cel al inițiativei, deoarece face prima mișcare. Negrul nu este însă, condamnat la o apărare perpetuă: în funcție de calitatea jucătorului, bineînțeles, el poate ataca și prelua inițiativa.

Această regulă cu caracter general are totuși o excepție — și anume exact meciurile în care se înfruntă titani de talia lui Spasski și Fischer. În asemenea împrejurări, avantajul inițiativei capătă o pondere foarte mare. Așadar, un participant la un astfel de meci caută să învingă ori de câte ori are albe și să obțină remiza atunci când îi revin piesele negre.

Alta este situația în cursul turneelor, unde există inevitabil diferențe de nivel între jucătorii. Obiectivul pe care și-l propune orice concurent este de a ieși victorios (indiferent de culoarea pieselor sale) în partidele susținute cu adversari mai slabi și de a smulge remize de la rivalii mai puternici.

Revenind la meciuri, trebuie subliniat că un rol foarte important îl au factorii psihici, începând cu capacitatea de concentrare și sfârșind cu răbdarea, în accepția cea mai obișnuită a cuvântului. Istoria șahului consemnează nenumărate trucuri — mai mult sau mai puțin onorabile — menite să submineze moralul adversarului. Astfel, un celebru șahist obișnuia să se ridice brusc de pe scaun în clipa imediat următoare executării unei mișcări, ceea ce îl făcea pe adversar să tresară și să piardă câteva clipe înainte de a se putea cufunda din nou în complicatele sale calcule. Tot spre a-și distra adversarii, un alt campion al tablei cu 64 de pătrate utiliza procedeul de a-și drege mereu glasul, cu un zgomot profund și enervant, lucru care i-a și atras de altfel multe avertismente din partea arbitrilor.

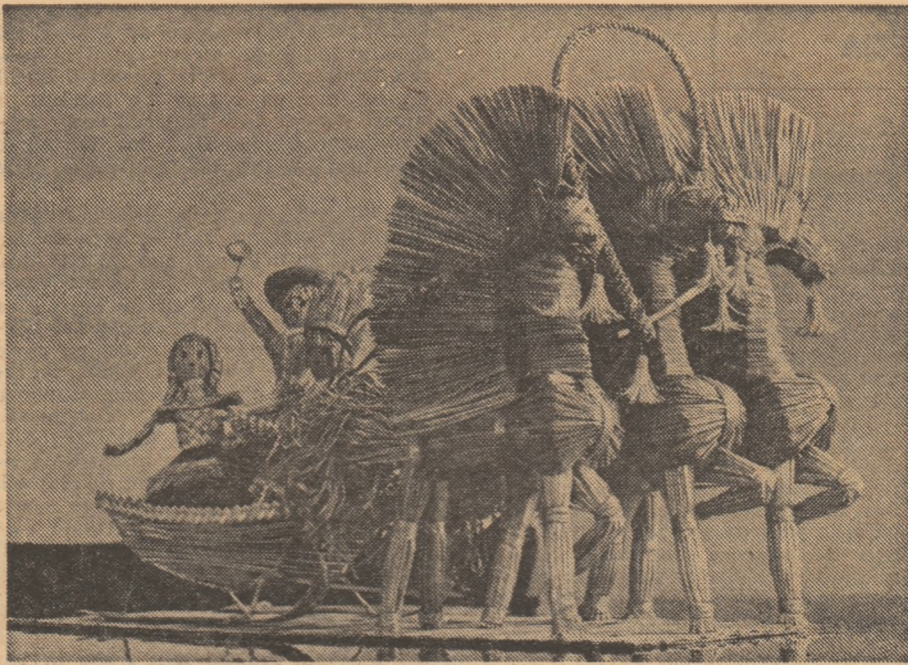
Un moment de mare tensiune este cel care precede încheierea unei partide prin remiză. Oferta și acceptarea sînt făcute fie verbal, fie prin repetarea a trei mutări de către ambii jucători. Respingerea unei oferte poate și ea constitui uneori un truc psihologic. Adversarul cărui a s-a refuzat propunerea are în unele cazuri tendința de a se „răzbuna”, încercînd să învingă cu orice preț, ceea ce-l duce la executarea de mișcări temerare, dar prost inspirate și la pierderea partidei. Evident, însă, ceea ce decide în ultimă instanță rezultatul este valoarea concurenților și așa se va întîmpla, desigur, și în înfruntarea Spasski-Fischer.

DOUĂ PASIUNI

Amfibii și gindaci

„Savruška”, așa dezmițeau piloții avionul amfibiu „Ș-2” care putea decola de pe uscat și de pe apă, și, evident, ateriza și ameriza. Proiectat în 1930, aparatul a jucat un rol de prim ordin în explorarea Extremului Nord. Cea mai grea misiune, în care și-a verificat posibilitățile maxime, a fost salvarea expediției lui Celiuskin După 34 de ani de serviciu în „Poliarnaia aviația” ultimii veterani ai familiei „Ș” (care a cuprins șase tipuri) s-a „pensionat” în 1964 în același an, autorul lor Vadim Șavrov, și-a încheiat cariera despre istoricul aviației sovietice, lucrare devenită clasică.

Dar și lucrări dintr-altă specialitate poartă numele lui V Șavrov, de pildă „Coleopterele din subfamilia Donasiinae”. Ca toți colecționarii, Șavrov a fost cuprins de timpuriu, de la vreo 10 ani, de această a doua pasiune, căreia i-a dedicat tot timpul liber și pe vremea cînd activa ca constructor de avioane. În biroul lui, printre fotogra-

„Troică de nuntă” confecționată din pal

Foto: A.P.N.

file diverselor aparate proiectate de el, atîrnă insectare pline cu gîndaci. Căci Șavrov posedă una dintre cele mai importante colecții din U.R.S.S., peste 10 000 de exemplare, evaluate la 10 000 de ruble aur.

Are oare zborul mașinilor propulsate de un motor vreo legătură cu zborul insectelor? S-a inspirat constructorul de avioane din creațiile naturii?

„Colecția mea de insecte cuprinde în special scarabei, adică tocmai gîndacii care zboară prost și posedă un aparat de zbor deficitar, a declarat Șavrov. Așadar, fie și numai din acest motiv, pasiunea mea pentru gîndaci nu putea avea nici o legătură directă cu activitatea de constructor de avioane. De altfel, în anii '30, bionica nu exista încă. Și chiar dacă ar fi existat, nu ar fi influențat construcția avioanelor. Nici astăzi aerotehnica nu poate copia caracteristicile de zbor ale insectelor. Îndesebi aripile gîndacilor mici de tot au o construcție atît de bizară și de fantastică, încît industria actuală nu poate găsi nici un material care să permită construirea unui aparat de zbor de tipul lor”.

Pe vremea pionieratului aviației, unii tehnicieni au încercat să se inspire din zborul păsărilor sau al insectelor. Dar Șavrov nu s-a numărat nici odată printre acești excentrici. El so-

cotește că dezvoltarea impetuoasă a aeronauticii a mers pe o cale opusă aceleia indicată de lumea animală. Astfel, raportul dintre anvergura și fuzelaj a ajuns să se inverseze, de unde la început anvergura întrecea de două ori lungimea fuzelajului (63 m față de 32,48 m la ANT-20), la TU-144, de pildă, este jumătate cît el (24,70 față de 55 m). În schimb, aripile gîndacilor sînt în medie de trei ori mai mari decît trupul lor.

DE PRETUTINDENI

Coridoare pentru elefanți

Acum mai bine de 2 200 de ani, regele indian Ashoka a hotărît să ia sub ocrotirea sa păsările și animalele sălbatice punînd astfel capăt exterminării lor. Astăzi, cînd protecția animalelor rare din jungla indiană a devenit o problemă națională, indienii își amintesc cu nostalgie de înțeleapta măsură.

Cea mai mare îngrijorare o stîrnește alarmanta împușcare a elefanților: acum cîtiva ani au fost recensate abia 5 000—8 000 de capete. Recenta valorificare a unor noi regiuni în vederea

dezvoltării economice a Indiei a îngustat mult zona de răspîndire a lor. Or, se știe că elefanții au nevoie de păduri întinse. Iată de ce guvernul indian a început să se ocupe de această problemă, aplicînd soluția adoptată într-o situație asemănătoare în Ceylon. Acolo, între uriașele masive de junglă intrate în exploatare au fost menținute un fel de „coridoare de trecere” prin care animalele pot circula nestingherite de om.

O egală atenție este acordată și leului asiatic. La începutul secolului vi-narea acestuia luase asemenea proporții, încît vînătoarea de lei a trebuit să fie total interzisă. Specialiștii afirmă că a fost o perioadă cînd nu mai existau decît 12 lei asiatici. În 1968 au ajuns la 168. Dar s-au ivit alte dificultăți, anume principala rezervă de lei asiatici, Ghira, este „atacată” de deșert: în ultimii 90 de ani suprafața ei a scăzut la jumătate. De aceea, în 1957 a fost înființată o nouă rezervă în care se dezvoltă rapid o altă colonie de lei asiatici.

JEFUIREA TRECUTULUI

Un scandal internațional

Acum cîteva luni, Universitatea Harvard a hotărît să nu mai achiziționeze nici un obiect de artă care nu-i însoțit de un „act de proprietate” oficial. În felul acesta nu va mai intra în posesia unor obiecte exportate ilegal din țările unde au fost găsite sau unde și-au avut ultima reședință. Măsura, care se referă atît la donații, cît și la piesele cumpărate, este menită să stăvilească traficul ilegal de obiecte de artă și arheologice. Ea reprezintă numai una din acțiunile întreprinse împotriva adevăratei epidemii de furturi arheologice care bîntuie de cîtiva ani lumea occi-

„ varia
„a varia varia v.
„ varia varia varia v.
„ varia varia varia varia v.
„ varia varia varia varia var
„ varia varia varia varia v
„ varia varia varia varia varia
„ varia varia varia varia varia v.
„ varia varia varia varia varia

dentală. O altă acțiune a fost simpozionul intitulat „Jefuirea trecutului: un scandal internațional”, ai cărui participanți au descris hoțiile, distrugerile și chiar crimele care se petrec pe șantierul arheologic din America Centrală, India, Turcia și alte țări.

În Guatemala, de pildă, asistentul unui arheolog englez a fost ucis prin

Cînd au descoperit această inscripția maya datînd din anul 730 e.n., arheologii și-au dat seama că hoții le-o luaseră înainte și tăiaseră o bucată din ea.

împușcare lîngă inscripția maya pe care trebuia s-o fotografieze. Asasinii au furat platra cu inscripția. Muzeul din Chandigarh (India) a fost pradă ziua-n amiaza mare de bandiți înarmați. Din Turcia multe obiecte furate au fost scoase legal de către membrii unor misiuni militare străine ale căror bagaje erau scutite de controlul vamal.

După cum afirmă un articol publicat de revista „Science”, în America, hoții „atacă așezările arheologice cu fierăstrăul, dalta și acizii” și-și plasează prada prin intermediul unor negustori iliciți. Cum stelele de piatră sculptată lăsate de mayași în Mexic și Guatemala sînt prea grele pentru a fi ridicate și transportate, ele sînt tăiate pe loc în mai multe bucăți. Chiar dacă această operație nu avariază sculpturile, cum se întîmplă de multe ori pentru că hoții știu că trebuie să fie grijulii, prin deplasare piesele își pierd o mare parte din valoarea lor istorică. Cumpărînd fragmente de stele, muzeele și colecționarii au colaborat, uneori înconștient, la distrugerea așezărilor arheologice.

— Cred și eu că miroase urît. E naftalina !—

COOPERATIVA „ELECTROMETALICA“

PLOIEȘTI

Str. 23 August nr. 348

telefon 21374

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

- Cricuri hidraulice pentru ridicat autoturisme tip A și B de 3 to și 10 tof.
- Cricuri hidraulice tip „Crocil” de 0,5—1 și 4 tof
- Macara portabilă de 0,3 și 1 tof.
- Ridicător hidraulic pentru butoaie 0,5 to.
- Platformă hidraulică de 0,4 to.
- Mașini de spălat tip industrial de 20 și 40 kg
- Storcător centrifugal — tip industrial
- Rampe metalice de 7 și 14 to, pentru spălat automobile
- Barăci din tablă ondulată 30 X 10 X 4 m
- Dulapuri metalice tip vestiar și arhivă
- Prese pentru lipit talpa la încălțăminte
- Căști coafură tip „Zefir”
- Aparatură pentru pulverizat lacuri și vopsele
- Motoare monofazice de 0,4 kW
- Pompe pentru introdus valvolina în cutia de viteze
- Căști antifon
- Aparatură reanimare

Poșta medicului

(Urmare din pag. a 8-a)

ANONIMA — Roșiori de Vede: 1) Copilul este, după părerea noastră, destul de corect hrănit după enterocolita dizenteriformă de care a suferit, cu excepția consumării de fructe crude. În afară de mere, singurul fruct care poate fi dat crud (mere rase și amestecate cu biscuiți) bineînțeles dacă este tolerat, toate celelalte fructe nu pot fi date decât sub formă de sucuri până la vindecare. În general, regimul alimentar al copilului poate fi compus acum din: făinoase cu lapte; iaurt cu biscuiți sau piine; supe de zarzavat cu orez sau paste făinoase; piureu de morcovi și albitură; brinză de vaci; ou fiert; cartofi foarte bine fierți și pasăți, cu puțin unt sau untdelemn; carne de pui bine fiartă și tocată. Periodic, ținând seama de infestarea parazitară din antecedente să i se facă examene coprologice și să i se administreze Mexaform (1 g/kilocorp/zi, în 3—4 prize, timp de 5—7 zile) pentru combaterea eventualelor infecții intestinale. 2) Așa arată scaunele unui copil prea „îndopat”, iar greutatea care depășește cu 2 kg limita vârstei pledează pentru aceasta. După părerea noastră ar fi cazul să eliminiți surplusul de făinoase cu care îl hrăniți. 3) Este o consecință frecventă a sarcinii. Cîteva ședințe de ionizări și masajele locale (sau mai bine vibromasaje cu aparatul VIMAS) vor face să dispară senzația neplăcută de amorțeală.

MARIA PODARU — Arad: **GESTIONAR** — Similhaiu de Cimpic, jud. Bistrița: Din păcate anosmia (dispariția mirosului), tulburare fiziologică datorită atrofiei mucoasei nazale, ca urmare a gripei sau altor afecțiuni, rămîne de cele mai multe ori definitivă, în pofida oricărui tratament: vitaminizare A intensivă, fizioterapie locală, pensulații locale cu substanțe congestive, de tipul soluției Lugol încorporată în glicerină (Rp. Iod metaloid 0,05 g, Iodură de potasiu 0,10 g, glicerină 30 g.).

S. J. — Gherla, jud. Cluj; **G. V. I.** — Negrești-Oaș, jud. Satu-Mare. În rinita cronică ozenoasă dacă tratamentul medical pe care l-ați urmat nu a dat rezultate, singura soluție este cura chirurgicală la un specialist O.R.L. prin care se va obține îngustarea calibrului larg al foselor nazale, diminuarea secrețiilor, a crustelor și ca urmare și a fetidității (sau cacosmiei, cum se numește în termeni medicali).

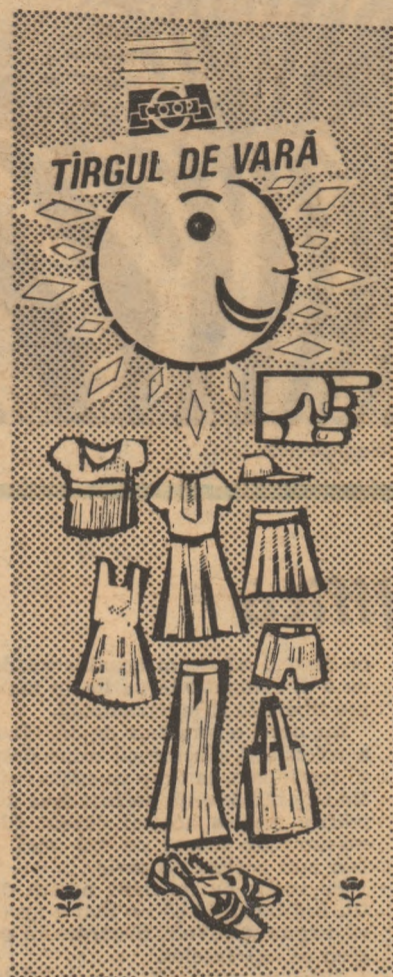
I. POPA — Brașov: Care este cauza tulburărilor vasculare în pulpa dentară și a degenerescenței odontoblastelor în caria dentară? Greu de spus cu precizie. Tulburări de metabolism al calciului, tulburări neurotrofice, neuroendocrine, poate chiar o componentă ereditară, la care se adaugă în mod evident acțiunea microbilor acidogeni și proteolitici din cavitatea bucală. Dv. ca părinte, v-ați făcut datoria. Rămîne să asigurați în continuare copilului o igienă riguroasă a gurii și dinților și calcificarea organismului și să sperăm că cea de-a doua dentiție, cea definitivă, se va dovedi mai trainică. Trimestrial, copilul să fie supus unui control stomatologic pentru depistarea și înlăturarea din timp a eventualelor carii.

M. NICOLA — București; **ing. M. HERESCU** — București: Calcitonina (sau tirocalcitonina), hormon descoperit de Copp în 1961, participă la echilibrul general al calciului în organism. Impotrivindu-se acțiunii de distrugere excesivă a travelor osoase de către osteoblaste (osteoliză). Date publicate recent confirmă acțiunea pozitivă a acestui nou medicament hormonal (recent comercializat sub numele Calcitar-CIBA) în special în bolile osoase generalizate ce rezultă tocmai din această „topire” excesivă a sub-

stanței osoase și care poate fi atestată obiectiv prin creșterea calciuriei (eliminarea calciului organic prin urină). Principalele indicații ale calcitoninei, utilizată în doze de 160 unități/zi, în injecții i.m. profunde, timp de 2-4 săptămîni și continuîndu-se cu 3 inj./săptămîna timp de 3-4 luni, sînt așadar maladia lui Paget în stadiul de pusee dureroase. Rezultatele tratamentelor experimentale au fost pozitive și în unele osteoporoze, care rezultă dintr-o distrugere patologică a travelor osoase, și unde poate fi asociat tratamentul clasic cu calciu, anabolizante, fosfor, vitamina D. Atragem atenția că în cursul tratamentului, pentru a se evita unele efecte secundare (greați, vărsături etc) posibile la început, este necesar un aport abundent de fosfor pe cale alimentară.

TÎRGUL DE VARĂ

În perioada 10. VII — 27. VIII. 1972, magazinele cooperativei de consum vă oferă în cadrul TÎRGULUI DE VARĂ un bogat sortiment de mărfuri la prețuri reduse cu pînă la 15%.

- țesături mătase artificială, artificială mixtă și fire sintetice imprimare;
- rochii, rochii plajă, de casă, bluze, fuste, rochii tip sarafane;
- pantaloni lungi și scurți, lungi cu pieptar, pescărești, de joc, pentru femei, adolescente și copii;
- costume baie, compleuri, halate baie, jachete plaje, șorturi, slipuri, șortulețe;
- cămăși și bluzoane mincă lungă și mincă scurtă fără insertie, pentru copii;
- costume și costumase pentru băleți;
- pălării și șepci din pal, tip pal, țesute-textile;
- sacoșe și poșete din pal și tip pal;
- sacoșe și genți voiaj din p.v.e.

INCALȚĂMINTE PIELE

- sandale fețe box talpă bovine;
- sandale fețe porc și piel velurate;

INCALȚĂMINTE ÎNLOCUITORI

- sandale fețe p.v.c. textile și combinat p.v.c. cu textile, pentru femei;
- pantofi fețe textile, pentru femei;
- sandale fețe înlocuitori, pantofi fețe textile, pentru bărbați;
- sandale fețe p.v.c. tip lido, sandale fețe p.v.c. ex-flex, pentru copii.

A B C D

Exact pe măsura dv. I

Micul alfabet al confecțiilor — pentru orice conformație

A. Tipul slab. Grosime 42-54. Etichete galbene

B. Tipul normal. Grosime 42-58. Etichete verzi

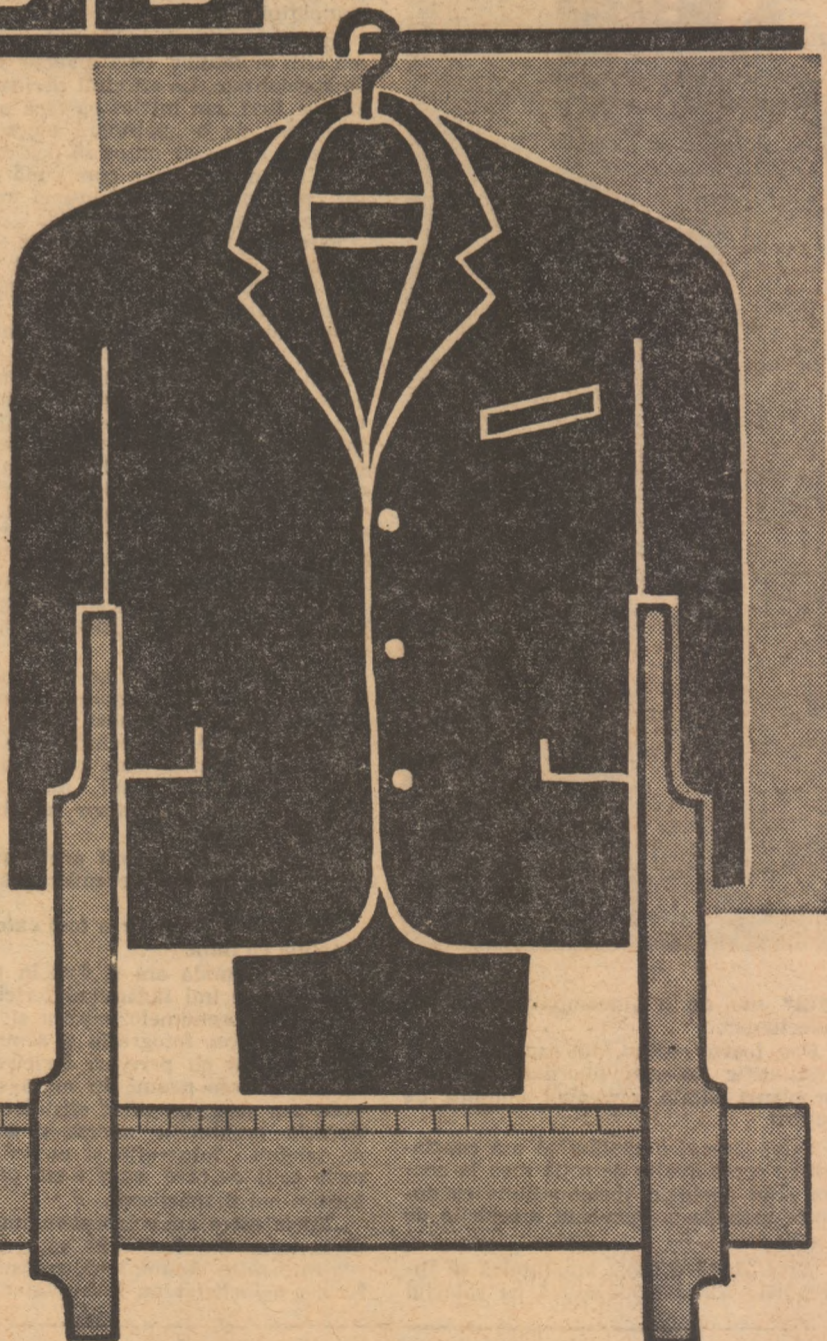
C. Tipul plin. Grosime 46-58. Etichete albastre

D. Tipul corpulent. Grosime 50-60. Etichete roșii

● Noul sistem de croială și construcție a confecțiilor bărbătești oferă cumpărătorilor avantajul de a-și alege costume moderne, elegante, exact pe măsură.

● Confecțiile de gata A, B, C, sau D înseamnă economie de timp și de bani.

● Pentru eventuale retușări, călcare etc. — servicii gratuite.

Noi modele de pijamale...

Căsătorie științifică

Nu de mult am divorțat. Am divorțat fiindcă... Dar cred că e mai bine să vă spun mai întâi de ce m-am însurat. Nu sînteți de aceeași părere? Așadar, de ce? Desigur, pentru că iubeam! M-am însurat deci fără să stau mult pe gânduri, urmînd vechea și nemuritoare chemare a dragostei: am întîlnit-o, m-am îndrăgostit și m-am căsătorit.

O clipă nu mi-a trecut prin minte că ar fi fost mai bine, poate, să mai chibzuiesc înainte de a face acest pas atît de important, cum procedează orice om care a citit literatură de specialitate în această problemă. Nu m-am gîndit la „incompatibilitatea biologică” și nu m-am temut de o „nepotrivire psiholo-

pe care îl aduceam acasă erau departe de a fi compatibile cu ideile mele despre libertate și independență.

Iar după o jumătate de an, cînd soția a refuzat să discute cu mine despre existențialism, în timp ce spăla rufe, trînd cu indiferență dorința mea de a mă edifica asupra acestui curent filozofic, mi-am dat seama că nu mai putem trăi sub același acoperiș.

Pe scurt, nu de mult ne-am despărțit. Îmi închipui că nu mai e necesar să vă expun motivele, deoarece în general cred că ați înțeles.

Dacă socotiți, însă, cumva că după ce am devenit iar celibatar am hotărît să nu mă mai însor niciodată în viața mea, vă înșelați crunt. Celor care nu mă cunosc, pot să le spun că sînt un bărbat care adoră viața de familie. Nici nu pot concepe viața în afara familiei!

În consecință, am jurat ca pe următoarea și ultima mea tovarășă de viață s-o aleg numai după ce am să mă documentez din cît mai multe izvoare științifice. Ca să nu mai survină alte incompatibilități.

În conformitate cu hotărîrea luată, am citit și studiat deci diverse lucrări de specialitate. La sfîrșitul perioadei de studiu, însă, am înțeles că fără un răspuns dat de o „pețitoare electronică” alegerea mea s-ar putea să dea din nou greș. Ce, nu vă place cum sună cuvîntul „pețitoare”? Bine, atunci am să-l înlocuiesc cu „consilier”...

Esențialul e ca această drăcie să țină seama de dorințele eventualului candidat la însurătoare și să se gîndească bine înainte de a răspunde care femeie e cea mai potrivită spre a deveni soția ideală.

Dar din păcate, o asemenea mașină exista numai în teorie. Spre norocul meu, însă, niște colegi — fizicienii la un laborator experimental — au construit tocmai atunci un astfel de „consilier”, care funcționa pe bază de tranzistori.

În numai o secundă mașina putea furniza numele viitoarei jumătăți. Dacă o rugai frumos aflai și adresa și numărul de telefon de la serviciu. Iar dacă insistai obțineai pînă și fotografia cu semnătura alesei. Era o adevărată comoră.

I-am relatat dar cît se poate de sincer toate dorințele mele psihologice, biologice și intelectuale. I-am destăinuit pe care dintre echipele de fotbal le simpatizez și pe care nu; am informat-o despre interesul meu pentru existențialism și pentru combaterea băuturilor alcoolice.

La sfîrșit, am scotocit prin buzunare și am introdus în mecanismul sus-numit trei ruble.

Admirabila invenție a fost extrem de amabilă cu mine.

Într-o secundă am și fost în posesia datelor care îmi făgăduiau fericirea — numele și prenumele, adresa și numărul de telefon, fotografia și semnătura. Am cercetat cu privirea fericirea pe care o țineam acum în mîna și, fără voie, am scos un oftat sfișietor: erau numele, prenumele adresa și numărul de telefon, fotografia și scrisul fostei mele soții de care cum v-am povestit, tocmai mă despărțisem.

...Zilele astea am celebrat cununia. Cea de-a doua. Am luat-o de soție pe prima mea soție. Acum, însă, această căsătorie s-a încheiat nu întîmplător ci pe

baza unor studii științifice. Încît nu-l de mirare că, deși a trecut o săptămînă, tot mai sîntem fericiți.

Arkadi Inin,
Leonid Osadciuk

Alunițele...

— Oa! Ia uite, l-au și adus pe Ivanov! au exclamat într-un glas noul-născuții din salon care aveau de-acum o săptămînă; și noi care credeam că o să vină abia spre seară...

Am privit în jur. Tavanul era alb ca laptele, iar pe margini — pereții; în spatele meu era o fereastră mare în care se legănau crengile unui tei. Acestea au fost primele aspecte ale lumii inconjurătoare cu care am făcut cunoștință... Alături era culcat un tip care nu se mai oprea din țipat. Avea părul roșu și sprincenele și genele la fel. În viața mea nu mai văzusem așa ceva.

— Tu care ești? l-am întreat cam distant.

— Iva-va-va-nov, mi-a răspuns el printre sughițuri.

— Cum Ivanov? l-am apostrofat numai-decît indignat. Ivanov sînt eu!

— Vai! Ce ingoranți pot să fie unii! s-a auzit dintr-un colț glasul subțirel al unei persoane de gen feminin. Ce-l așa greu de înțeles? Aveți amîndoi același nume!

— Și totuși viața e frumoasă! am conchis eu. Cîrînd am s-o cunosc pe mama! Și pe tata!

— Ai să-i cunoști numai dacă n-al să fi confundat cu mine! a observat însă țizul.

— Ce tot bombăni acolo? Cum să mă „confunde”?

— Așa bine! Pe tine au să te dea mamei mele, și pe mine mamei tale. Tăticul meu o să devină al tău, și al tău o să fie al meu. Bunica ta...

Cînd am auzit una ca asta mi s-a făcut părul măciucă! Vă puteți imagina ce grozăvie! Să mă dea unor străini! Și am început să urlu. Vecinil m-au susținut. Solistul corului, care se auzea pînă hăt-depart, era falsetul cel roșcat — omonimul.

Cînd am răgușit de atîta plîns l-am întreat:

— Ce-i tăticul tău?

— Sondor. Dar al tău?

— Fotbalist, l-am răspuns înțepat.

— Dar mama? a devenit dintr-odată curios și vesel țizul meu.

— Artistă. A ta?

Roșcovanul s-a sucit un timp prin pătuc, apoi m-a informat fără chef:

— Stomatolog...

— De fapt, a reluat tot el discuția după un timp, nu văd ce nenorocire

ar fi dacă ne-ar lua pe unul drept celălalt. Poți să știi unde o să fie mai bine?

În clipa aceea mi-am spus că nesuferitul roșcovan ar fi în stare să facă orice pentru ca ideea lui să devină realitate. Și nu m-am înșelat. Căci imediat după aceea mi-a propus pe șleau!

— Hai să facem schimb de mame!

— Da' deștept mai ești! Care-i fraierul care să schimbe o mamă artistă cu una stomatolog?

— Dacă-i așa, țî-l dau și pe tata...

— Adică pe sondor?

— Dacă nici așa nu ești mulțumit țî-l dau și pe bunic. Definitiv, s-a tîr-guit omonimul.

— Nu. Mută-ți gîndul, l-am rețezat-o. Chiar dacă mi-al da toată familia...

După discuția asta am devenit foarte vigilant, am rămas mereu treaz, fără să închid un ochi și pentru ca să fiu remarcat am adoptat un stil personal de plîns, încît surorile de la maternitate mă recunoșteau din stația de tro-leibuz.

În timpul nopților cînd vegheam ca să nu fiu luat drept celălalt Ivanov îmi ziceam: „Destinul joacă de multe ori farse omului”. Cine poate să-mi garanteze că mama mea — e într-ade-văr mama și că n-a fost, cu mulți ani înainte, confundată cu cea adevărată? Și cine-și poate lua răspunderea să afirme categoric că mama mamei mele n-a fost și ea dată altcuiva? Ei, și dacă aș cerceta mai departe pînă la rădăcina arborelui genealogic aș descoperi poate că întreaga mea familie, cu care mă fălesc atîta, e un lanț de verigi false?!
V. Kotenko,
A. Davidovici

• umor •

• umor umor u,

• umor umor umor u,

umor umor umor umor u,

ior umor umor umor u,

umor umor umor umor

nor umor umor umor um

r umor umor umor umor u

mor umor umor umor umc

— Dacă te ții așa fudulă, n-ai să culegi nici o ciupercă!

Din cauza acestor gînduri negre, capul îmi vuia îngrozitor și de disperare mă agățam mereu de numărul legat de git — unica dovadă care mă putea ajuta să nu fiu zvirlit în haosul pe care mi-l imaginam.

Pînă la urmă m-am despărțit totuși de țiz în condiții civilizate, ca doi prieteni.

— Și un copil știe, mi-a spus el la despărțire, că un tată-fotbalist sună altfel decît... dar fiecare meserie are părțile ei frumoase. Și apoi, bunica mea este membră a asociației „Prevenirea incendiilor”.

Acasă, tata m-a cercetat din cap pînă la picioare: nu cumva să fie vreun fals! M-a sucit și pe-o parte și pe alta, m-a ridicat în lumină, m-a confruntat cu el și mama. În ochii lui am citit mai întîi o dragoste paternă, gingașă, dar cîrînd acest sentiment frumos a făcut loc unei neliniști a-dînci. Care a crescut și mai mult cînd, după ce și-a numărat alunițele și le-a adunat cu alunițele mamei, a găsit că eu am una mai puțin. S-a făcut alb ca varul...

Apoi aceste îndoieli s-au spulberat. Dar e de-ajuns să iau la școală un doi sau să sparg un geam că bănuielele tati să se trezească din nou. Și-atunci începe iar să-mi numere alunițele.

V. Kotenko,
A. Davidovici

De la lume adunate

— V-ați născut dintr-o căsătorie legitimă?

— Oarecum...

— Adică?

— Tata era însurat, mama nu...

— Mă iubești, dragă? — îl întreaă ea cu un zîmbet angelic.

— Mai e vorbă! — îi răspunde el sărutînd-o.

— Atunci, mă ței de soție?

— Vezi, asta-i cusurul tău: întotdeauna schimbi subiectul.

— În biroul directorului unui circ sună telefonul:

— Vă propun un număr senzațional!

— Le știu pe toate.

— Al meu e cu totul deosebit: înghit o sabie de 1 m.

— Cunosc o mulțime de inși care pot să înghită o sabie de 1 m.

— Da, dar eu am numai 90 de cm.

gică” sau de o „incompatibilitate intelectuală”.

Dar, foarte cîrînd, din cauza modului neștiințific în care abordasem această problemă vitală, am avut cumplit de suferit

După numai o săptămînă am constatat că orele isosite de soția mea la coafor erau, biologic, incompatibile cu dorința mea de a frecventa meciurile de fotbal.

Apoi, după o lună, am înțeles că întrebările soției în legătură, cu salariul